

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ФАКУЛЬТЕТ БІЗНЕСУ І ПРАВА  
КАФЕДРА ФІНАНСІВ, ОБЛІКУ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВА**

**«МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ ТРУДОВОГО  
НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ШВЕЙНИХ  
ВИРОБІВ МАШИННИМ СПОСОБОМ»**

**Кваліфікаційна робота (проєкт)**

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

Виконала: студентка 4 курсу, групи 12-411  
спеціальності 014. Середня освіта (Трудове  
навчання та технології)

Освітньо-професійної програми Середня  
освіта (Трудове навчання та технології)

Білас Надія Степанівна

Керівник к.п.н., доцентка Шкворець Олена  
Володимирівна

Рецензент: к.тех.н, доцент Якимчук Дмитро  
Михайлович

Херсон – 2021

## ЗМІСТ

<b>ВСТУП .....</b>	<b>3</b>
<b>РОЗДІЛ 1. ОСВІТНІ ПІДХОДИ ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ .....</b>	<b>6</b>
1.1. Особливості компетентісно-спрямованого освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.....	6
1.2. Аналіз методичних рекомендацій проведення занять трудового навчання згідно змісту навчальної програми «Трудового навчання» з учнями 5-9 класів.....	17
<b>РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ЗАСОБАМИ ТЕХНОЛОГІЇ ВИГОТОВЛЕННЯ ШВЕЙНИХ ВИРОБІВ МАШИННИМ СПОСОБОМ.....</b>	<b>24</b>
2.1. Розробка методики проведення занять трудового навчання засобами технології виготовлення швейних виробів із застосуванням робочих зошитів.....	24
2.2. Методика проведення занять з учнями 7-9 класів технологією виготовлення швейних виробів машинним способом.....	38
2.3. Методична розробка творчого проєкту з теми «Технологія виготовлення сучасних брюк» з учнями 9-их класів.....	59
<b>ВИСНОВКИ.....</b>	<b>72</b>
<b>СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....</b>	<b>75</b>
<b>ДОДАТКИ .....</b>	<b>81</b>

## ВСТУП

**Актуальність теми.** «В Законі України «Про освіту» вказується на те, що метою сучасної освіти є всебічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, відповідальності, трудової діяльності та громадянської активності» [20].

Реалізація змісту програми трудового навчання в закладах загальної середньої освіти має на меті надати можливість засвоїти різні технології виготовлення об'єктів праці із застосуванням спеціального обладнання та нових сучасних матеріалів. При цьому враховувати уподобання здобувачів освіти та спрямовувати проєктно-технологічну діяльність на формування предметних та ключових компетентностей учнів.

У зв'язку з переходом викладання предмету трудового навчання на компетентісно-зорієнтований освітній підхід змінюються технологічні та організаційно-методичні вимоги до проведення сучасного уроку.

«Як зазначає Т. Симоненко, пріоритетними освітніми технологіями в закладах загальної середньої освіти є технологія особистісно орієнтованого навчання, інтерактивного, контекстного, комбінованого навчання, ігрового проєктування, навчального моделювання. Інноваційними навчальними технологіями є всі, які розроблені викладачами з метою формування творчої особистості учнів» [38, с. 40].

Удосконаленню освітнього середовища на заняттях трудового навчання присвячено роботи Українських вчених, таких як Т. Бербець, Г. Гаврелюк, С. Дятленко, О.Коберника, Л.Нечволод, Н.Слюсаренко та ін.

Питаннями обґрунтування дидактичних основ формування та розвитку в учнів конструкторсько-технологічних здібностей у системі трудового навчання займалися В.Качнев, В.Мельничук, М.Скаткін.

Ключовим питанням запровадження компетентісної-зорієнтованої освіти присвячено наукові здобутки Н.Бібік, Н.Голуб, Л.Хорунжи, О.Пометун, М.Пантелюк, Л.Сухань, І.Єрмакової та інших.

Відповідно до вище зазначених сучасних освітніх підходів щодо проведення занять трудового навчання **тема кваліфікаційної роботи:** «Методика проведення занять трудового навчання в процесі вивчення технології швейних виробів машинним способом».

**Мета дослідження** – теоретично обґрунтувати та розробити методику проведення занять трудового навчання з учнями 7-9 класів в процесі вивчення технології виготовлення швейних виробів машинним способом».

Мета зумовила постановку основних **завдань:**

1. Проаналізувати особливості компетентісно-спрямованого освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.

2. Виконати аналіз методичних рекомендацій проведення занять трудового навчання згідно змісту навчальної програми «Трудового навчання» з учнями 5-9 класів.

4. Розробити методику проведення занять трудового навчання засобами технології виготовлення швейних виробів із застосуванням робочих зошитів.

5. Розробити методичні рекомендації до проведення системи занять та виконання творчого проекту засобами технології виготовлення швейних виробів машинним способом з учнями 7-9 класів.

**Об'єкт дослідження:** Освітні підходи проведення занять трудового навчання.

**Предмет дослідження:** Розробка методики проведення занять трудового навчання в процесі вивчення технології виготовлення швейних

виробів машинним способом.

**Методи дослідження:**

– *теоретичні*: аналіз наукової, освітньої, психолого-педагогічної літератури та періодичних видань; узагальнення та систематизація запропонованої методики проведення занять трудового навчання в закладах загальної середньої освіти;

– *емпіричні*: метод педагогічного спостереження; аналіз та впровадження сучасних організаційно-методичних підходів на заняттях трудового навчання.

## РОЗДІЛ 1

### ОСВІТНІ ПІДХОДИ ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

#### 1.1. Особливості компетентісно-спрямованого освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти

В сучасних освітніх документах вказано на компетентісно-спрямований підхід, як один із пріоритетних шляхів пріоритетом розвитку системи освіти. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів у системі закладів загальної середньої освіти, Державний стандарт загальної середньої освіти, концепція профільного навчання в ліцеях спрямовані на впровадження компетентісної стратегії.

Питанням формування компетентностей учнів присвячено роботи науковців Н. Бібік, О. Пометуна, А. Хуторського, які розглядають проблемні питання впровадження компетентісного підходу в освітній процес та вказують на необхідність організації навчально-виховного процесу через сумісну творчу діяльність вчителя та учнів, що сприяло розвитку інтелектуальної та творчої активності кожної особистості [ 4; 33; 44].

«Досягнення розвитку та модернізації сучасної освіти, як вказано в Законі України «Про освіту» забезпечується шляхом формування ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності: вільне володіння державною мовою; здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами; математична компетентність; компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій; інноваційність; екологічна компетентність; інформаційно-комунікаційна компетентність; навчання впродовж життя; громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та

здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей; культурна компетентність; підприємливість та фінансова грамотність; інші компетентності, передбачені стандартом освіти» [20].

У західноєвропейських країнах виокремлено перелік компетентностей необхідних кожній особистості для життєдіяльності, причому вони розрізняються за змістом специфікацією та термінологією .

Н Бібік у своїх наукових роботах розглядає питання компетентнісного підходу в освіті через аналіз його запровадження в інших країнах. Він наводить приклад, що у Швейцарії виокремлюють такі компетентності, як: соціальне, етичне та політичне інтегрування в різних сферах суспільства; застосування здібностей в інтелектуальній, науковій та теоретичній сферах, як шлях до самостійного навчання; уміння в культурній, комунікативній та естетичній сфері (уміння брати участь в культурному житті; мати знання про інші культури), уміння, що необхідні при особистому навчанні та при використанні технологій (можливість надати інформацію; використання інформаційних та комунікативних технологій; розуміння переваг та ризику нових технологій; уміння вчитися; знання про інформаційні технології) [4].

У Шотландії акцентують на особистісні якості (самоповага та повага до інших; відчуття соціальної відповідальності; обов'язок учитися; відчуття належності), уміння та навички (основні навички комунікації; особиста ефективність у вирішенні проблем – критичне мислення, планування та організація, рецензування та оцінювання, робота в команді; використання інформаційних технологій), знання та розуміння (знання про себе; знання про свої права, відповідальність, роботу; сфера професійних знань, обов'язки) [45].

«В Австрії виділяють: центральні уміння (загальні уміння та навички: комунікація; співпраця та співробітництво; робота в командах; уміння вирішувати конфлікти; здатність до адаптації; відповідальність), уміння та навички щодо процесу навчання та роботи (збір інформації;

планування та організація; гнучкість; уміння вирішувати проблеми; уміння вчитися протягом життя; уміння вчитися самостійно та незалежно), особистий розвиток (креативність, критичність, єдність цілей, обов'язковість, самоорганізація)» [45].

«Л. Сухань, І. Єрмакова в своїх працях надають визначення терміну «компетентність» як системне, інтегроване утворення та виокремлюють наступні компоненти:

- потребнісно-мотиваційний (емоції, особистісна цінність, ставлення, самоактуалізація, особистісний і суспільний смисл);
- когнітивний (знання, уявлення, погляди, норми, правила, уміння, навички);
- операційно-діяльнісний (володіння способами діяльності, розумовими операціями і прийомами, готовність до активної дії);
- практичний (досвід діяльності);
- рефлексивний (самоаналіз отриманого результату, способу отримання продукту)» [19, с. 148].

М. Пентилюк та Н. Голуб в своїх наукових роботах вважають ,що освітній процес закладів загальної середньої освіти необхідно спрямовувати на здобуття учнями таких знань та здібностей, які б стали їм корисними в їх подальшому особистому житті та професійному самовизначенню [15; 31].

«Вчені виокремлюють п'ять позицій, а саме:

- випускник закладів загальної середньої освіти як доросла людина повинен бути самостійним і відповідальним;
- людина може щось робити;
- людина бажає робити те, що може;
- економіка цього періоду життя людини потребує того, що вона може і бажає робити;



– людина готова самовдосконалюватися, розуміючи, що завтра економіка може потребувати іншої діяльності» [15; 31].

Реалізація навчальної програми «Трудового навчання» з учнями 5-9 класів спрямована на формування у здобувачів освіти ключових та предметних компетентностей в процесі організації проєктно-технологічної діяльності та впровадження в освітній процес традиційних та інноваційних педагогічних технологій.

В таблиці 1.1 наведено перелік ключових компетентностей та визначено компоненти до їх характеристик.

Таблиця 1.1

### Компетентнісний потенціал трудового навчання

	<i>Ключові компетентності</i>	<i>Компоненти</i>
1.	Спілкування державною (і рідною у разі відмінності) мовами	<p><b>Уміння:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- усно та письмово оперувати технологічними поняттями, фактами;</li> <li>- обговорювати питання, пов'язані з реалізацією проєкту;</li> <li>- ділитися власними ідеями, думками, коментувати та оцінювати власну діяльність і діяльність інших;</li> <li>- шукати, використовувати і критично оцінювати інформацію в технічній літературі, підручниках, посібниках, технологічній документації, періодичних виданнях, у мережі Інтернет;</li> <li>- обґрунтовувати технології проєктування та виготовлення виробу.</li> </ul> <p><b>Ставлення:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- усвідомлення важливості розвитку української технічної і технологічної термінології та номенклатури;</li> <li>- розуміння можливостей державної / рідної мови для виконання завдань у різних сферах, пошанування висловлювань інших людей, толерантність.</li> </ul> <p><b>Навчальні ресурси:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- інтерактивні методи навчання;</li> </ul>

		<ul style="list-style-type: none"> <li>- робота в парах, групах;</li> <li>- проекти</li> </ul>
2.	Спілкування іноземними мовами	<p><b>Уміння:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- розуміти технічні записи іноземною мовою на інструкціях, читати технологічні карти;</li> <li>- шукати, використовувати і критично оцінювати інформацію іноземною мовою для виконання завдань, презентувати проект іноземною мовою.</li> </ul> <p><b>Ставлення:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- розуміння можливостей застосування іноземних мов для ефективної діяльності.</li> </ul> <p><b>Навчальні ресурси:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- індивідуальна робота, робота в парах та групах;</li> <li>- проекти</li> </ul>
3.	Математична компетентність	<p><b>Уміння:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- застосовувати математичні (числові та геометричні) методи для виконання технологічних завдань у різних сферах діяльності, розуміти, використовувати і будувати прості математичні моделі для вирішення технологічних проблем.</li> </ul> <p><b>Ставлення:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- пошанування істини.</li> </ul> <p><b>Навчальні ресурси:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- розрахунки для визначення необхідної кількості матеріалів, габаритних розмірів, вартості виробу;</li> <li>- використання вимірювальних пристроїв;</li> <li>- виготовлення креслеників</li> </ul>
4.	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	<p><b>Уміння:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- розумно та раціонально користуватися природними ресурсами, економно використовувати матеріали;</li> <li>- порівнювати фізико-механічні властивості конструкційних матеріалів, обґрунтовувати технології проектування та виготовлення виробу, намагатися організувати безвідходне виробництво, вторинну переробку матеріалів;</li> <li>- аналізувати, формулювати гіпотези, збирати дані, проводити експерименти,</li> </ul>

		<p>аналізувати та узагальнювати результати;  - використовувати наукові відомості для досягнення мети, обґрунтованого рішення чи висновку.</p> <p><b>Ставлення:</b>  - усвідомлення ролі навколишнього середовища для життя і здоров'я людини;  - розуміння важливості грамотної утилізації відходів виробництва;  - шанобливе ставлення до природи, праці.</p> <p><b>Навчальні ресурси:</b>  - добір конструкційних матеріалів, обґрунтування технологій проектування та виготовлення виробу</p>
5.	Інформаційно-цифрова компетентність	<p><b>Уміння:</b>  - безпечно використовувати соціальні мережі для обговорення ідей, пов'язаних із виконанням технологічних проектів, критично застосовувати інформаційно-комунікаційні технології для створення, пошуку, обробки, обміну інформацією, етично працювати з інформацією (авторське право, інтелектуальна власність тощо).</p> <p><b>Ставлення:</b>  - повага до авторського права та інтелектуальної власності, толерантність.</p> <p><b>Навчальні ресурси:</b>  - робота з цифровими пристроями під час вибору моделей-аналогів, пошуку технологій виготовлення та оздоблення виробів, виконання ескізів та креслеників, створення презентаційних матеріалів</p>
6.	Уміння вчитися впродовж життя	<p><b>Уміння:</b>  - формулювати власну потребу в навчанні, шукати та застосовувати потрібну інформацію для реалізації проекту, організувати навчальний процес (власний і колективний), зокрема шляхом ефективного керування ресурсами та інформаційними потоками, визначати навчальні цілі та способи їх досягнення.</p> <p><b>Ставлення:</b></p>

		<p>- допитливість, прагнення пізнавати нове, експериментувати, відвага і терплячість.</p> <p><b>Навчальні ресурси:</b></p> <p>- робота з інформаційними джерелами, пошук технологій виготовлення та оздоблення виробів, створення презентаційних матеріалів, самоаналіз власної діяльності та аналіз діяльності інших</p>
7.	Ініціативність і підприємливість	<p><b>Уміння:</b></p> <p>- проектувати власну професійну діяльність відповідно до своїх схильностей, переваг і недоліків, мислити творчо, генерувати нові ідеї й ініціативи та втілювати їх у життя для підвищення власного добробуту і для розвитку суспільства та держави;</p> <p>- формулювати цілі і завдання, розробляти план для їх досягнення, прогнозувати і нівелювати ризики;</p> <p>- ухвалювати рішення й оцінювати їх ефективність, раціонально використовувати ресурси;</p> <p>- аналізувати помилки;</p> <p>- знаходити вихід з кризових (критичних) ситуацій.</p> <p><b>Ставлення:</b></p> <p>- впевненість під час реалізації власних ідей, визнання своїх талантів, здібностей, умінь і демонстрація їх у праці та творчості;</p> <p>- здатність брати на себе відповідальність за кінцевий результат власної та колективної діяльності, ініціативність, відкритість до нових ідей.</p> <p><b>Навчальні ресурси:</b></p> <p>- планування та виконання завдання (індивідуального і колективного), розроблення проекту, його реалізація, зустрічі з успішними підприємцями, екскурсії на виробництво</p>
8.	Соціальна та громадянська компетентності	<p><b>Уміння:</b></p> <p>- працювати самостійно та в команді з іншими на результат, попереджувати і розв'язувати конфлікти, досягати компромісу, безпечно поводитися з</p>

		<p>інструментами та обладнанням.</p> <p><b>Ставлення:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- усвідомлення цінності праці та працьовитості для досягнення добробуту;</li> <li>- розуміння важливості виконання різних соціальних ролей в групах;</li> <li>- відповідальність, пошанування думок інших людей, толерантність.</li> </ul> <p><b>Навчальні ресурси:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- інтерактивні методи навчання;</li> <li>- соціальні проекти</li> </ul>
9.	Обізнаність і самовираження у сфері культури	<p><b>Уміння:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- виражати власні ідеї, досвід і почуття за допомогою виготовлених виробів, зокрема творів декоративно-ужиткового мистецтва, популяризувати декоративно-ужиткове мистецтво та майстрів своєї громади, рідного краю;</li> <li>- досліджувати технології виготовлення таких виробів.</li> </ul> <p><b>Ставлення:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- шанобливе ставлення до народних звичаїв, традицій, готовність зберігати і розвивати традиційні технології виготовлення виробів декоративно-ужиткового мистецтва.</li> </ul> <p><b>Навчальні ресурси:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- відвідування виставок творів декоративно-ужиткового мистецтва, майстрів декоративно-ужиткового мистецтва;</li> <li>- майстер-класи у майстрів декоративно-ужиткового мистецтва;</li> <li>- участь у соціальних проектах</li> </ul>
10	Екологічна грамотність і здорове життя	<p><b>Уміння:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- безпечно організувати процес зміни навколишнього середовища для власного здоров'я та безпеки довкілля;</li> <li>- вирізняти можливий негативний вплив штучних матеріалів та володіти прийомами їх безпечного застосування;</li> <li>- безпечно користуватися побутовими приладами.</li> </ul> <p><b>Ставлення:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- шанобливе і економне ставлення до</li> </ul>

		<p>конструкційних матеріалів природного походження;  - усвідомлення необхідності безпечної організації власної навчально-пізнавальної та проектної діяльності.  <b>Навчальні ресурси:</b>  - проектування та виготовлення виробів з конструкційних матеріалів хімічного походження;  - організація робочого місця під час виконання технологічних операцій, опорядження та оздоблення виробів</p>
--	--	---

Серед вище розглянутих компетентностей в процесі вивчення предмету трудове навчання наскрізною лінією виокремлюється проектно-технологічна компетентність, яка передбачає застосування учнями набутих здібностей в процесі творчої проектно-технологічної діяльності, й спонукає їх до самостійної творчо-пошукової діяльності із застосуванням різних технологій під час виготовлення різних дизайн-продуктів [28].

Проаналізуємо перелік ключових компетентностей, визначений українськими педагогами, які рекомендовано впроваджувати в освітній процес.

#### 1. Уміння вчитись.

«М.Пантелюк структуру компетентності вміння вчитись передбачає, що учень:

- сам визначає мету діяльності або приймає мету, яку запропонував вчитель;
- проявляє зацікавленість навчанням, докладає вольових зусиль;
- організовує свою працю для досягнення результату;
- відбирає або знаходить потрібні знання, способи для розв'язання задачі;
- виконує в певній послідовності сенсорні, розумові або практичні дії, прийоми, операції;

- усвідомлює свою діяльність і прагне її вдосконалити;
- має уміння й навички самоконтролю та самооцінки» [31].

## 2. Здоров'язберігаюча компетентність.

Під поняттям здоров'язберігаючої компетентності розуміють характеристики, властивості учня, спрямовані на збереження фізичного, соціального, психічного та духовного здоров'я свого та оточення.

«Л. Сухань, І Єрмакова вказують на те що життєві навички сприяють соціальному здоров'ю. До них відносяться навички ефективного спілкування: уміння слухати; уміння чітко висловлювати свої думки; уміння відкрито виражати свої почуття, без тривоги та звинувачень; володіння невербальною мовою (жести, міміка, інтонація тощо); адекватна реакція на критику; уміння просити про послугу або допомогу. Навички співчуття: уміння розуміти почуття, потреби і проблеми інших людей; уміння висловити це розуміння; уміння зважати на почуття інших людей; уміння допомагати та підтримувати» [19].

Навички спільної діяльності та виробництва: уміння бути «членом команди»; уміння визнавати внесок інших у спільну роботу; уміння адекватно оцінювати свої здібності та свій внесок у спільну діяльність.

До життєвих компетентностей відносять також навички самоконтролю: уміння правильно виражати свої почуття; уміння контролювати прояви гніву; уміння долати тривогу; уміння переживати невдачі; уміння раціонально планувати час. До неї відноситься й мотивація успіху, а саме установка на успіх та вміння зорієнтуватися на досягнення поставленої мети завдяки наполегливій праці [19; 28].

## 3. Загальнокультурна компетентність.

«Громадянська компетентність передбачає такі здатності: орієнтуватися в проблемах сучасного суспільно-політичного життя в Україні, знати процедури участі в діяльності політичних інститутів демократичної держави, органів місцевого самоврядування;

- застосовувати процедури й технології захисту власних інтересів, прав і свобод своїх та інших громадян, виконання громадянських обов'язків у межах місцевої громади та держави загалом;
- застосовувати способи та стратегії взаємодії з органами державної влади на користь собі й громадянському суспільству;
- використовувати способи діяльності й моделі поведінки, що відповідають чинному законодавству України, задовольняють власні інтереси особи та захищають права людини й громадянина;
- робити свідомий вибір та застосовувати демократичні технології прийняття індивідуальних і колективних рішень, враховуючи інтереси й потреби громадян, представників певної спільноти, суспільства та держави» [4;44].

#### 5. Компетентності з інформаційних і комунікаційних технологій.

Компетентності з ІКТ передбачають здатності: застосування інформаційно-комунікаційних технологій в процесі навчання та повсякденному житті; вміння розв'язувати складні задачі, займатися пошуком, системою вати та опрацьовувати різні інформаційні джерела та вміти користуватися сучасним програмним забезпеченням.

6. «Підприємницька компетентність передбачає реалізацію здатностей:

- співвідносити власні економічні інтереси й потреби з наявними матеріальними, трудовими, природними й екологічними ресурсами, інтересами й потребами Інших людей та суспільства, застосовувати технології моніторингу ресурсів і забезпечення стійкого розвитку;
- організовувати власну трудову та підприємницьку діяльність і працю колективу, орієнтуватися в нормах і етиці трудових відносин;
- аналізувати й оцінювати власні професійні можливості, здібності та співвідносити їх з потребами ринку праці;



- складати, здійснювати й оцінювати плани підприємницької діяльності та особисті бізнес-проекти, розробляти прості моделі дій та прийняття економічно й екологічно обґрунтованих рішень у динамічному світі;
  - презентувати та поширювати інформацію про результати і продукти власної економічної діяльності та діяльності колективу» [4; 41].

Отже перехід до компетентнісно-зорієнтованого підходу в освітньому процесі трудового навчання означає переорієнтацію з процесу на результат освіти в діяльністному вимірі та зміщує акцент з накопичування певних знань на формування й розвиток у здобувачів освіти здатності самостійно адаптуватись до застосовувати набуті здібності в конкретних життєвих ситуаціях [28].

Отже перевага компетентнісного підходу спостерігається в тому, що він уможлиблює зберегти гнучкість та автономію у структурі навчального плану підготовки учнів та в його змісті.

## **1.2. Аналіз методичних рекомендацій проведення занять трудового навчання згідно змісту навчальної програми «Трудового навчання» з учнями 5-9 класів**

Згідно методичних рекомендацій наданих МОН України учні 5-9 класів закладів загальної середньої освіти вивчають предмет «трудове навчання» відповідно оновленого змісту навчальної програми відповідно до наказу № 52 Міністерства освіти і науки України від 13.01.2017 р. та наказу №201 від 10.02.2017р.: за умови впровадження в освітній процес компетентнісного підходу. «З метою розвитку ключових та предметних компетентностей у зміст програми «Трудове навчання» авторами пропонується поступове впровадження таких компетентісних ліній, як «Екологічна безпека та сталий розвиток», «Громадська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» [28;41].

Освоєння учнями освітнього матеріалу через вище вказані лінії та розвиток предметних та ключових компетентностей повинно мати вплив на формування проєктних та технологічних здібностей, розуміння екологічного збереження навколишнього середовища в результаті техніко-технологічних процесів, розвитку власних інтересів та уподобань до різних технологій та їх можливості застосування в життєвих ситуаціях та майбутньому виборі професій.

Основним освітнім завданням вивчення предмету «Трудове навчання» є реалізація очікуваних результатів здобувачів освіти 5-9 класів. В залежності від матеріально-технічної бази шкільної майстерні закладу освіти, від інтересів та уподобань учнів, від фахової підготовки самого вчителя буде залежить знаннєвий, діяльнісний та ціннісний компоненти результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів.

«Відповідно оновленого змісту навчальної програми «Трудове навчання» учні кожного класу виконують 6-10 навчальних та творчих проєктів за різними технологіями відповідно класу. Наприклад учням 5-6 класів пропонується виготовити 6-10 проєктів, учням 7-8 класів 4-6 проєктів, у 9-ому класі 2 творчі проєкти» [40; 28].

У програмі надано перелік можливих об'єктів праці до кожної технології. Аналіз програми показав, що різновиди використання технологій та об'єкти праці, які учні можуть обрати поступово ускладнюються. Проєктно-технологічний підхід на заняттях трудового навчання зорієнтовано саме на вибір об'єкту праці, а не технологій.

Наприклад вчитель може обрати одну основну технологію й одну допоміжну, але не застосовувати обрану технологію двічі на рік.

Також на вибір об'єктів праці та технологій їх виготовлення певним чином впливає рівень підготовки учнів, а саме клас, та розподіл учнів на групи, або це буде змішаний клас.

«Важливою складовою виконання учнівських проєктів є їх публічний захист, на якому учні доносять інформацію про свою роботу

(формування ідеї, процес виготовлення, апробація, удосконалення, важливість роботи, подальше застосування тощо) доступними для них засобами (презентація, графічні зображення, усне пояснення тощо). При захисті проектів важливо, щоб інші учні та вчитель задавали запитання, які спонукатимуть до аргументації прийняття тих чи інших рішень при виконанні роботи. Це важливо для формування таких важливих навичок як висловлювати свою думку, відстоювати свою позицію, вміння вести дискусію, критичне мислення» [7; 52].

Перед початком занять вчителю необхідно розробити матрицю в якій висвітлити наступні етапи освітньої проектно-технологічної діяльності: обрати та визначити кількість об'єктів праці; визначити основні та допоміжні технології виготовлення виробів; спланувати очікувані результати на кінець модулю та року; орієнтовно розрахувати кількість навчальних годин на виготовлення кожного проекту; спланувати тематику уроків та занять до вивчення кожної технології [17; 40].

Учням 5-8 класів пропонується виконувати творчі проекти в спеціальних зошитах, а учні 9-класів виконують два проекти з самостійною розробкою пояснювальної записки відповідно методичних рекомендацій послідовності проектно-технологічної діяльності.

Отже відповідно проведеного вище аналізу змісту та структури програми «Трудового навчання з учнями 5-9 класів» виникла необхідність розглянути питання впровадження робочих зошитів на заняттях трудового навчання та розробити методичні рекомендації його використання в процесі вивчення технології швейних виробів машинним способом в 5-9 класах.

У формуванні предметних та загальних компетентностей на заняттях трудового навчання велике значення має застосування сучасних методів навчання, а саме інформаційних, інтерактивних особистісно орієнтованого методу. Усю їх різноманітність іноді зводять до таких методів: евристичного (запитального) – бесіда; та акроматичного

(викладацького) – пояснення, розповідь, лекція, інструктаж, робота з підручником.

До застосування наочних методів на заняттях трудового навчання належать: ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження. Особливість цих методів навчання полягає у використанні зображень об'єктів і явищ, готових об'єктів праці, які безпосередньо сприймають учні.

Практичні методи навчання використовують для безпосереднього пізнання різних технологій, поглиблення набутих знань, формування нових здібностей. Глибоке засвоєння учнями теоретичного матеріалу суттєво залежить від практичного його закріплення, тому що практика на заняттях трудового навчання є критерієм і показником ефективності всього навчального процесу. Практичні методи навчання забезпечують формування практичних навичок і вмінь, загартування психіки учнів та її розвиток [17; 23; 27].

Одною з освітніх задач проведення занять трудового навчання є удосконалення навчально-методичного забезпечення організації самостійної творчої проектно-технологічної діяльності учнів. Тому вчителю необхідно продумати застосування традиційних педагогічних технологій та інноваційних в комплексі відповідно розробленої матриці.

Робочі зошити в яких учні 5-8 класів виконують навчальні та творчі проекти розроблено вченими України які займаються питаннями удосконалення освітнього процесу проведення занять трудового навчання та технологій.

Г. Гаврелюк доктор філософії, завідувач навчально-методичної лабораторії технологій комунального вищого навчального закладу «Херсонська академія неперервної освіти» Херсонської обласної ради в наукових працях висвітлює питання використання зошитів в проектно-технологічній діяльності учнів загальних закладів освіти. Вона є автором разом з провідними викладачами Херсонщини робочих зошитів, які

впроваджено в освітній процес не тільки Херсонщини, ай всієї України. Наприклад «Робочий зошит «Творчий проект». 7-8 класи», «Робочий зошит. «Творчий проект. 9 клас», «Робочий зошит. Творчий проект. 7-8 класи» та інші [8; 9; 10; 11; 12].

Г Гаврелюк вказує на те,що робочий зошит дозволить поступово розширити можливості виконання учнями навчальних та творчих проектів, суттєво зекономить навчальний час на виконання пояснювальної записки. Яскраво оформлений зошит мотивуватиме учнів на пошуки цікавих ідей, у деяких учнів може зняти психологічну напругу та острах перед першими роботами. Показати учням, що виконання навчальних та творчих проектів це може бути цікавий і непередбачуваний творчий шлях [5].

Отже, структура і зміст робочого зошита включає в себе:

- інформаційний комплекс з кожної теми курсу: короткі теоретичні відомості, алгоритми розв'язування типових завдань;
- завдання для самостійної роботи учнів: типові, розвиваючі і творчі;
- інструкції до виконання практичних та лабораторних робіт;
- узагальнення і висновки з кожної теми: примітки, резюме, висновки, контрольні запитання, список літератури.

«С. Павх, Т. Мачача вказують на те, що навчальний зошит – це навчальне видання за допомогою якого відбувається усвідомлення навчального матеріалу й сприяє формуванню в учнів практичних здібностей через виконання різнорівневих завдань та розробку творчих проектів. В робочих зошитах учитель може об'єктивно оцінити та здійснити контроль освітніх здобутків учнів» [47; 49].

«Н. Ерганова в своїх роботах визначає такі цілі використання робочих зошитів:

- забезпечення якісного засвоєння навчального матеріалу;

- формування умінь і навичок навчально-пізнавальної діяльності;
- формування досвіду самостійної навчальної діяльності школярів;
- сприяння активізації творчості в навчально-пізнавальній діяльності учнів» [18].

П. Гальперін і Н. Тализіна в своїх працях вказують на функціональне призначення робочих зошитів та підручників, які на їх думку є взаємодоповнюючими засобами навчання. Відмінність між підручником та робочим зошитом полягає в тому, що, текст підручника спрямований на висвітлення нового освітнього матеріалу, а робочі зошити призначені для його усвідомлення і закріплення, а тому містять систему орієнтирів для поетапного формування досвіду самостійної творчої діяльності здобувачів освіти [14].

Аналіз змісту та робочих зошитів для проведення занять трудового навчання з учнями 5- 9 класів та робіт науковців, які займались цим питанням показав, що зошит включає такі складові, як креслення, схеми, блок-схеми, малюнки, контрольні запитання та завдання різного рівня складності.

«Т. Беребець вказує на психологопедагогічні вимоги, які необхідно враховувати під час розробки робочих зошитів:

- 1) відповідати тематиці заняття відповідно до навчальної програми;
- 2) чітко виділення головного; наочність; детальний виклад пояснень, необхідні дослідження суті явищ, а також для узагальнення засвоєної навчальної інформації;
- 3) художньо-графічні зображення повинні виконуватися з дотриманням масштабних співвідношень їх частин, особливо якщо відносяться до істотних деталей; найважливіші деталі зображень слід виділяти тонами» [1; 51].

Відповідно до вище зазначеного можна зробити висновки щодо застосування робочого зошита на заняттях трудового навчання.

1. Застосування учнями робочого зошита дозволяє учням самостійно виконувати навчальні та творчі проєкти під час проведення занять в майстерні та під час виконання домашньої роботи. Більш усвідомлено підготуватись до наступного заняття. Проаналізувати вивчений навчальний матеріал.

2. Робочий зошит дає можливість підготувати учня до роботи з комп'ютером згідно теми. Це дозволяє учням більш усвідомлено, цілеспрямовано працювати з інформаційними джерелами.

«3. Робочий зошит містить велику кількість яскравих художньо-графічних ілюстрацій. Оскільки принцип наочності навчання є одним із головних, це сприяє повнішому сприйняттю одержуваної інформації, а значить – міцнішому засвоєнню знань. Працюючи з кожним завданням самостійно, в учнів з'являється можливість максимально використати свої здібності для його виконання, що сприяє якіснішому засвоєнню навчального матеріалу» [50].

Визначений зміст і поетапність виконання самостійних проєктно-технологічних завдань спонукає учнів до творчої діяльності, потрібно пам'ятати про необхідність добору об'єктів праці та технологій їх виготовлення та систематичне підвищення складності завдань, тому що саме за таких умов самостійна діяльність буде сприяти розвитку компетентностей та творчості в проєктно-технологічній діяльності. Необхідно також відзначити, що підвищення складності завдань не повинно призводити до порушення принципу доступності для учнів різної технологічної підготовки.

## РОЗДІЛ 2

### МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ЗАСОБАМИ ТЕХНОЛОГІЇ ВИГОТОВЛЕННЯ ШВЕЙНИХ ВИРОБІВ МАШИННИМ СПОСОБОМ

#### **2.1. Розробка методики проведення занять трудового навчання засобами технології виготовлення швейних виробів із застосуванням робочих зошитів**

В результаті аналізу змісту програми трудового навчання нами уточнено, що вивчення виготовлення виробів машинним та ручним способами учні починають опановувати у 7-8-ому класах. У 5-6 класах учнями розроблялись творчі проекти тами технологіями, як: технологія обробки текстильних матеріалів ручним способом та технологія обробки текстильних матеріалів машинним способом. Орієнтовний перелік об'єктів проектно-технологічної діяльності складався з нескладних виробів. Наприклад: гольниця, органайзер для рукоділля, м'яка плоска та об'ємна іграшка, лялька-мотанка, торбинка для дрібничок, ялинкова прикраса та інші. [17].

Учням 7-их класів пропонується розробляти більш складної конструкції та застосування технологічних швейних ручних та машинних операцій. Наприклад об'єктами проектування у 7-8 ому класах можуть бути такі: головний убір, плечовий швейний виріб, поясний швейний виріб, кухонне приладдя, текстильна лялька, столова білизна, технологічний одяг для кухні, шарф, чохол для одягу, декоративна подушка, килимок на стілець, та інші [28].

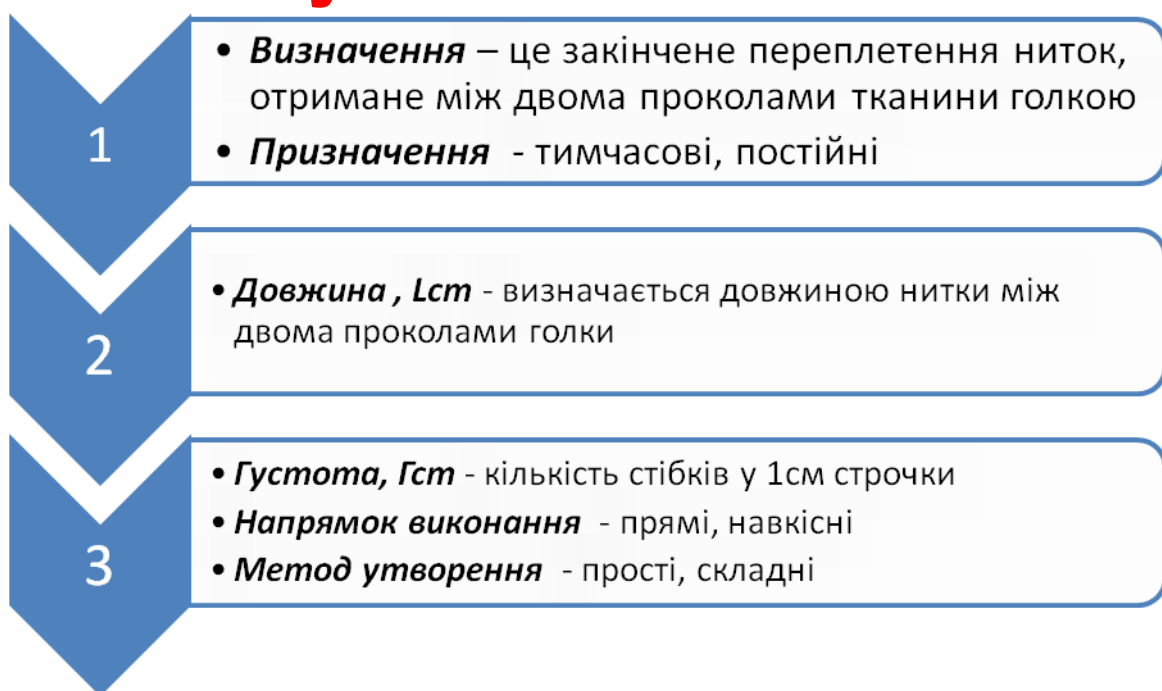
Отже враховуючи на те що учні розробляють творчі проекти в навчальному зошиті, теоретично вносять відомості про різні технології, виконують самостійні та контрольні завдання. Враховуючи вище зазначені методичні рекомендації до навчальних зошитів для трудового



навчання нами розроблено сторінки до зошиту з основної технології виготовлення швейних виробів машинним способом та допоміжної технології виготовлення швейних виробів ручним способом. Зміст зошиту складається з теоретичних відомостей, завдань різної складності під час виконання яких учням необхідно відповісти на запитання стосовно виконання ручних швейних робіт. Перелік ручних швів та термінологія ручних робіт для кращого сприйняття та запам'ятовування представлена в кольорових схемах, а саме з теми «Ручний стібок», «Тимчасові стібки», «Постійні стібки, «Строчка», «Термінологія ручних робіт»,» Інструменти та пристосування для ручних робіт» (схеми 2.1.)

## 1 ТЕХНОЛОГІЯ ВИГОТОВЛЕННЯ ШВЕЙНИХ ВИРОБІВ РУЧНИМ СПОСОБОМ

### Ручний стібок:



### *Тимчасові стібки :*

зметувальний прямий, зметувальний навкісний, копіювальний.

### *Постійні стібки*

обметувальний косий, петельний обметувальний, підшивний косий, підшивний потайний, хрестоподібний, стьобальний, штукувальний, зшивний, розметувальний.

## Строчка

**Визначення –  
повторювані  
однорідні  
стібки**

**Метод  
утворення -  
ручна, машинна**

**Призначення -  
постійна,  
тимчасова,  
з'єднувальна,  
оздоблювальна**

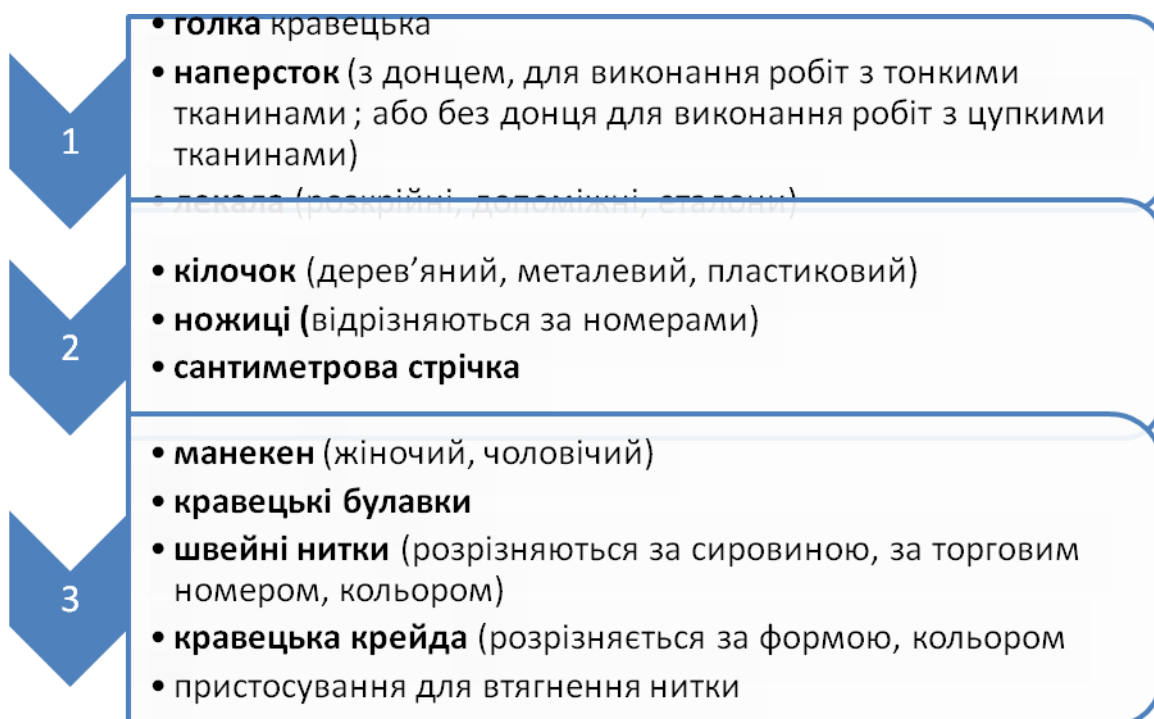
## Термінологія ручних робіт :

зметування,  
наметування,  
виметування,  
уметування,

заметування,  
обметування,  
приметування,  
підшивання,

пришивання,  
зіштукування,  
розметування,  
вистьобування

## Інструменти та пристосування для виконання ручних робіт :



Схеми 2.1- Технологія виготовлення виробів ручним способом

До вивчення теми «Технологія виготовлення швейних виробів ручним способом» учням пропонується виконати розроблені нами тестові завдання.

Метою виконання тестових завдань є перевірка знань з правил організації робочого місця для виконання ручних робіт; класифікації та призначення інструментів та пристосувань для виконання ручних швів; поняття про стібок, строчку, шов; види ручних стібків, їх призначення, застосування та процес їх виконання; правила пришивання фурнітури та виконання закріпок, петель; термінології ручних робіт та технічних умов виконання ручних робіт.

### Завдання №1

Оберіть та позначить правильну відповідь .

«Робоче місце для виконання ручних швейних робіт повинно мати:

- А. стіл
- Б. гвинтовий стілець із спинкою
- В. табуретку
- Г. засоби малої механізації
- Д. лампу місцевого освітлення
- Є. підставку для ніг
- Ж. інструменти та пристосування

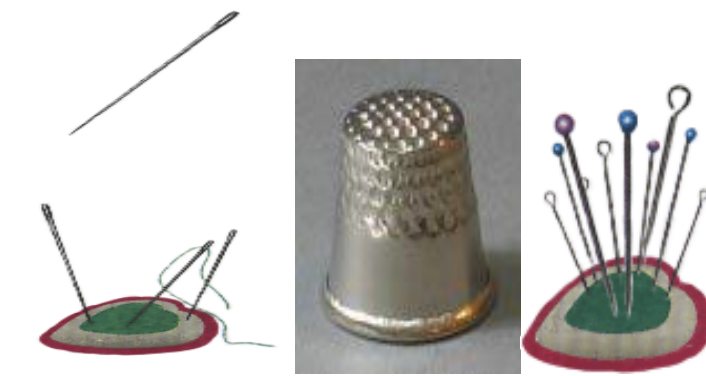
### Завдання № 2

Надайте відповідь на питання:

«Робочий одяг кравця складається з.....»

### Завдання №3

Назвіть інструменти та пристосування зображені на малюнку.



А

Б

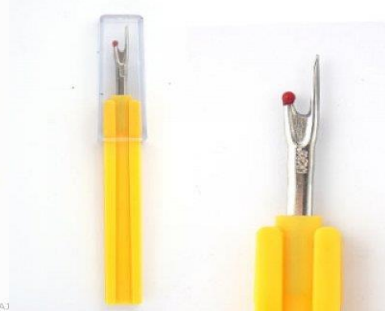
В



Г



Д



Є

Ж

З.....

**Завдання №4**

Доповніть речення :

- А) До інструментів для ручних робіт відносять.....
- Б) До пристосувань для ручних робіт відносять.....
- В) Мірки з фігури людини знімають за допомогою.....
- Г) для виконання ручних робіт з у виробак тонкої тканини використовують наперстка для виробів з цупкої тканини використовують наперсток.....

**Завдання № 5**

Надати визначення:

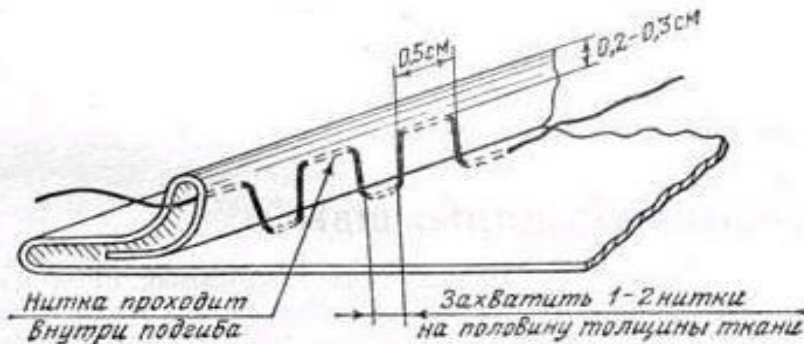
- А) Стібок – це.....
- Строчка – це .....
- В) Місце зшивання двох або більше шарів тканини називають.....
- Г) Густина стібка – це .....
- Д) Довжина стібка – це.....

**Завдання № 6**

- А.) На які групи поділяють стібки в залежності від призначення?.....
- Б) До ручних стібків тимчасового призначення відносять.....
- В) Які стібки використовують для підшивання?.....
- Г) Назвіть ручні стібки для обметування зрізів: .....

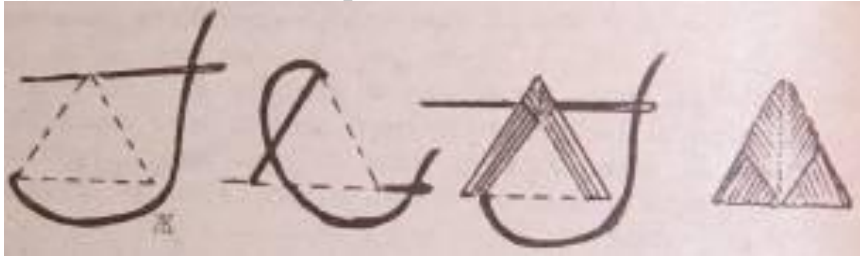
**Завдання № 7**

А) Назвіть стібок та вкажіть де він використовується.



Відповідь .....

Б) Назвіть елемент, процес виконання якого показано на малюнку.



Відповідь ...

**Завдання №8**

А) Назвіть стібок, строчку з якого використовують замість машинної.....

Б) Гудзики з двома отворами пришивають ..... стібками, з чотирма – стібками у .....

В) Назвіть стібки спеціального призначення - .....

**Завдання № 9**

Чим відрізняється процес утворення хрестоподібних стібків від інших?

**Завдання № 10**

Визначте терміни згідно із змістом виконання роботи:

А) З'єднання двох деталей, приблизно рівних за розміром, стібками тимчасового призначення - .....

Б) Тимчасове поєднання двох деталей по овальному контуру - .....

В) Закріплення підігнутих зрізів однієї деталі до іншої або до тієї самої деталі стібками постійного призначення - .....

Г) Закріплення обшитого і вивернутого краю деталі стібками тимчасового призначення (з утворенням канта, рамки чи з розміщенням шва на згині) для збереження певної форми деталі - .....

Д) З'єднання дрібної деталі з великою чи неосновною стібками тимчасового призначення - .....

Напишіть зміст роботи, що відповідає терміну:

А) Розпошивання - .....

Б) Зіштукування - .....

В) Обметування - .....

**Завдання № 11**

Доповніть технічні вимоги щодо виконання ручних робіт:

А. товщина крейдяних ліній на тканині не повинна перевищувати .....

Б. кінці насічок і ліній розрізів деталей не повинні доходити до лінії строчки на .....

В. при виконання строчок тимчасового призначення використовують нитки ,колір яких.....

В. всі зметувальні роботи виконують на відстані ..... від позначеної крейдяної лінії у бік зрізу деталі, так щоб зметувальні строчки кінці внутрішніх строчок закріплюють.....

Ж. гудзики з двома отворами пришивають чотирма.....

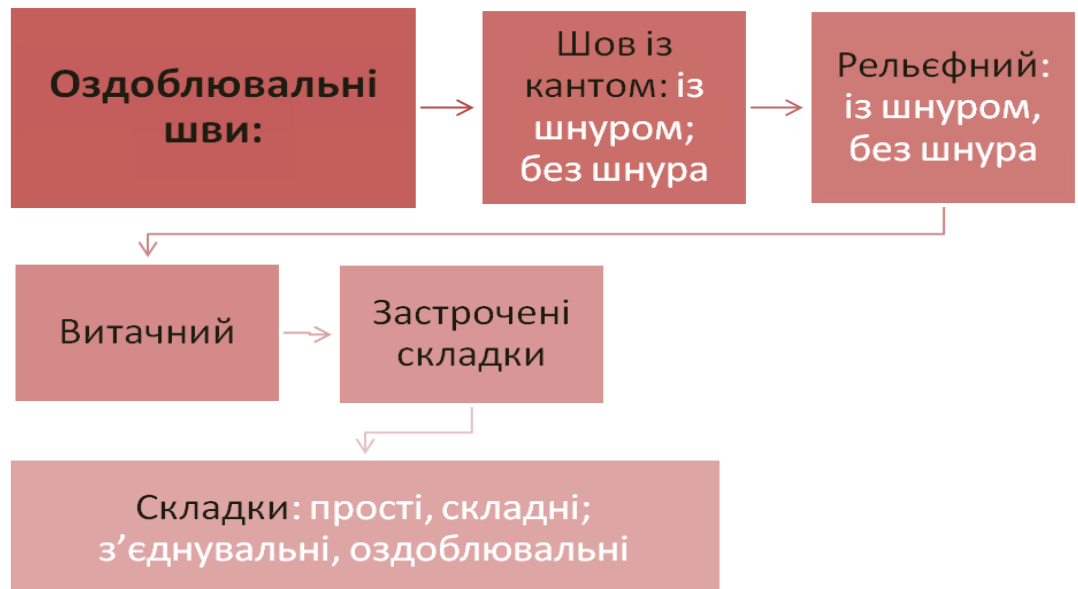
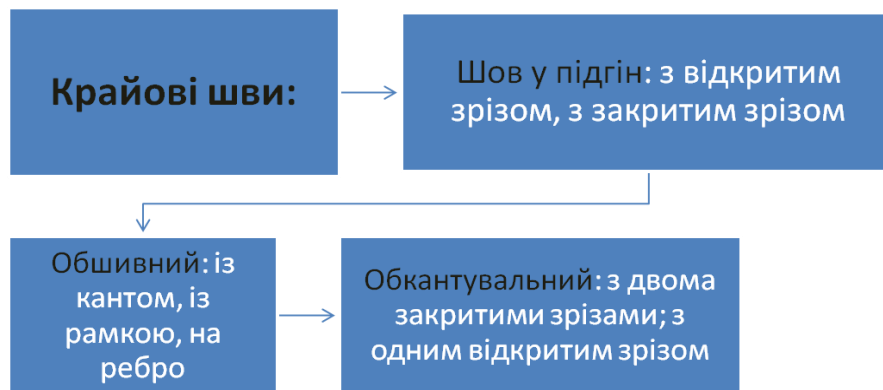
З. колір ниток для пришивання гудзиків.....

І. колір ниток для пришивання металевих гачків та петель.....

Другий розділ робочого зошита присвячено вивченню теми «Технологія виготовлення швейних виробів машинним способом». Нашою задачею було представлення таких понять, як «строчка», «шов», термінологія машинних робіт, класифікація машинних швів. (схеми 2.2).

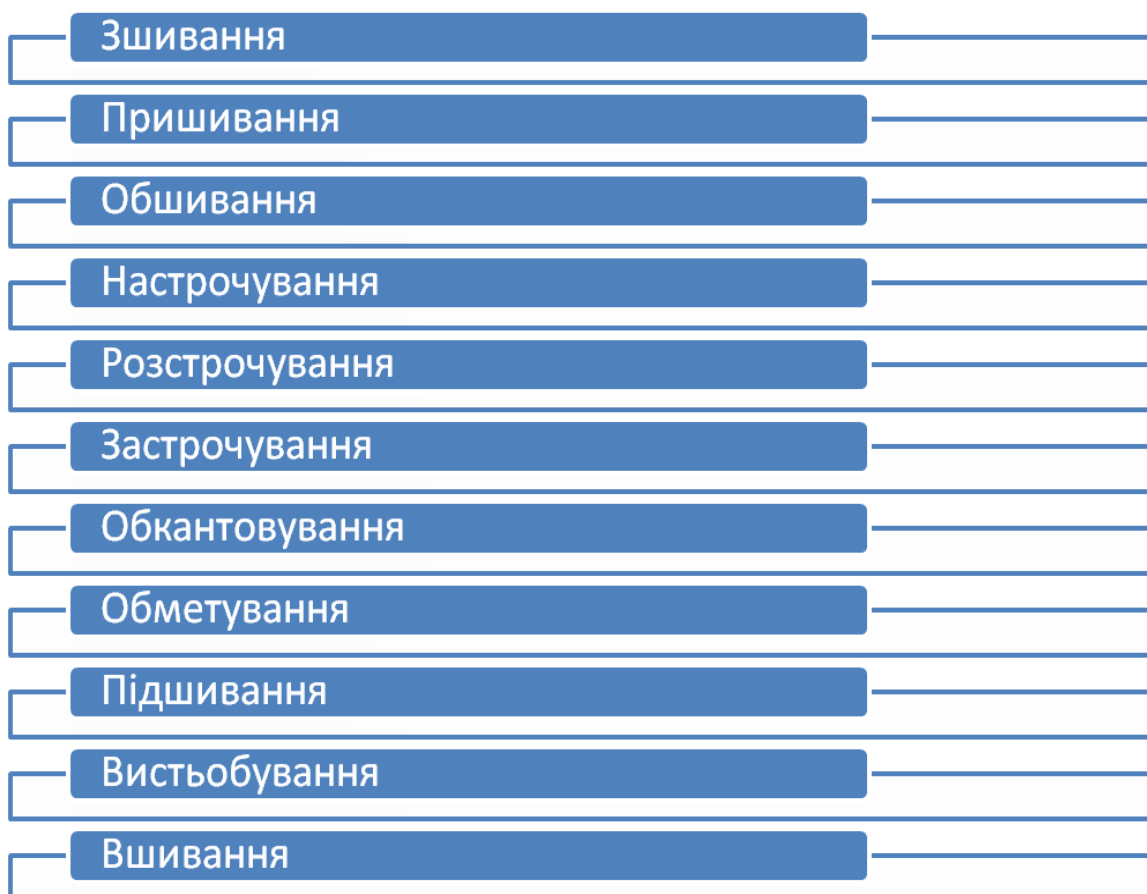
## 2 ТЕХНОЛОГІЯ ВИГОТОВЛЕННЯ ШВЕЙНИХ ВИРОБІВ МАШИНИМ СПОСОБОМ







## Термінологія машинних робіт :



Схеми 2.2 – Технологія виготовлення швейних виробів машинним способом

До теми «Технологія виготовлення швейних виробів машинним способом» після засвоєння технічних умов на виконання машинних швів та практичних робіт по технології виконання машинних робіт учням пропонується виконати тестові завдання в робочих зошитах. Метою виконання цих завдань є перевірка знань учнів з організації робочого місця для виконання машинних швейних робіт; класифікації машинних швів; призначення та технічних вимог на виконання машинних швів; вміння читати виконувати умовне креслення машинних швів; застосування спеціальної термінології; поняття про засоби малої механізації з метою покращення якості швейних робіт.

**Завдання №1**

Вкажіть, як повинно бути організовано робоче місце для виконання машинних робіт.

.....

**Завдання № 2**

Яка робоча поза при виконанні машинних робіт є правильною?

**Завдання № 3**

А) Доповніть визначення: «Машинні строчки утворюються ..... або..... стібками.

Б) Заповнить таблицю «Характеристика машинних строчок»:

Найменування ознаки строчок	Для човникового стібка	Для ланцюгового стібка
Розтяжність		
Міцність		
Стійкість щодо видалення		
Кількість ниток для утворення стібка		

**Завдання № 4**

Доповніть визначення:

А) Ширина шва – це .....

Б) Всі машинні шви поділяють на три групи: .....

В) Машинні шви , що використовують для поєднання частин або деталей виробу, називають.....

Г) Машинні шви, за допомогою яких обробляють зрізи деталей , виробів, називають.....

Д) Машинні шви, що використовують для оздоблення деталей або виробів, називають.....

**Завдання №5**

- А) Назвіть шви, що належать до групи з'єднувальних .....
- Б) назвіть шви, що належать до групи крайових.....
- В) Назвіть шви, що належать до групи декоративно – оздоблювальних ..

### **Завдання № 6**

Вкажіть різновиди наданих машинних швів:

- А)  
зшивний.....
- Б)  
розстрочний.....
- В)  
настрочний.....
- Г)  
накладний.....
- Д) шов у підгін.....
- Є)  
обкантивальний.....
- Ж)  
обшивний.....
- З) шов із кантом.....

### **Завдання № 7**

Доповніть визначення: «При виконанні настроченого шва з двома відкритими зрізами, дві деталі складають .....стороною у середину, зрівняти зрізі, зшити шириною шва, що складається з ширини..... шва + ширина ..... строчки».

### **Завдання № 8**

Які шви використовують при виготовленні постільної білизни?

- А. шов у стик
- Б. шов у підгін
- В. подвоєний шов
- Г. шов «у замок»
- Д. запошивний шов
- Є. обшивний шов

### **Завдання №9**

Напишіть назву швів, які використовують при обробках зрізів, краю деталей:

.....

### **Завдання № 10**

Обробка складок. Доповніть речення.

По призначенню складки розподіляють на .....

та .....

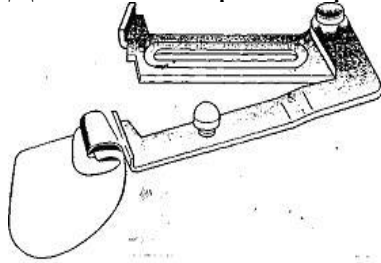
По виду складки бувають:.....,

**Завдання № 11**

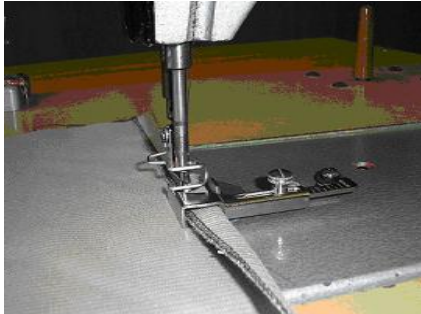
Доповніть речення: «Засоби малої механізації призначені для ....., та розподіляють на..... класів, залежно від

**Завдання № 12**

Для яких операцій призначені ці засоби малої механізації?



- а).....  
б) .....

**Завдання № 13**

Доповніть речення:

- А). зшивання – це процес..... деталей, приблизно ....., за розміром, .....строчкою.  
Б). обшивання – це.....  
В). прокладання строчки на додатках шва чи складки, спрямованих у один бік, називають .....,  
Г). процес з'єднання двох деталей по випуклим або опуклим лініям, називають.....

**Завдання № 14**

Назвіть терміни машинних робіт, що використовують при виконанні ручних робіт:.....

**Завдання №15**

Доповніть технічні умови виконання машинних робіт:

- А). Машинну строчку виконують на відстані ..... см відносно зметувальній, відступивши у бік..... деталі.  
Б). На початку та наприкінці строчки виконують машинну.....  
В) Якщо строчка правильно відрегульована, то густина стібка складає ..... на ..... см строчки.  
Г). При зшиванні двох деталей, деталь на якій потрібно виконати посадку, Розташовують.....  
Д). при зшивання деталей з різних за товщиною тканин, зверху розташовують.....

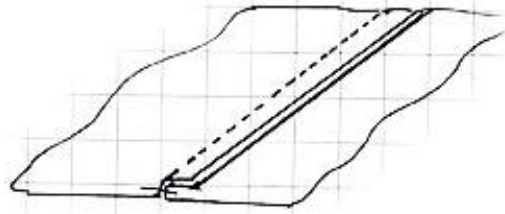
деталь з .....

Є).Машинну закріпку не виконують, якщо.....

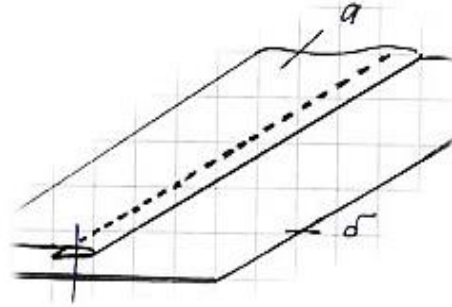
**Завдання № 16**

Напишіть назву машинних швів згідно умовного або графічного креслення:

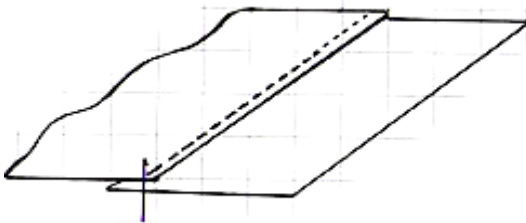
А).



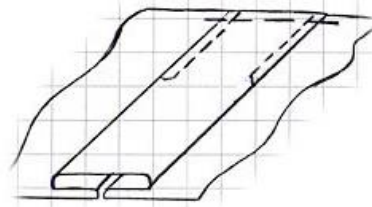
Б).



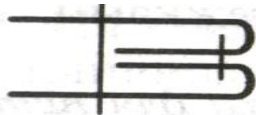
В).



Г).



Д).



Є).



Ж).



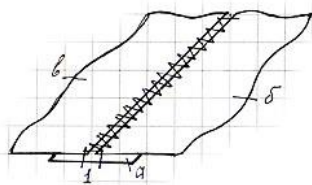
З).



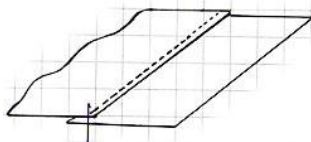
И).



К).

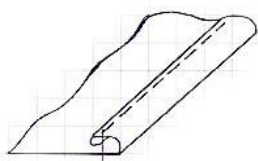


.....



Л).

.....



М).

.....

На нашу думку розроблений приклад змісту робочого зошиту для вивчення технологій виготовлення виробів машинним та ручним способами надасть можливість учням самостійно вивчати теоретичний матеріал з відповідних тем, у них є можливість в разі необхідності уточнити незрозумілі терміни, закріпити навчальний матеріал в процесі виконання проєктних завдань різної складності, закріпити набуті знання під час виконання тестових завдань.

Отже можна стверджувати, що робочий зошит на заняттях трудового навчання може стати опорним конспектом з технології виготовлення швейних виробів машинним та ручними способами в 7-8 класах.

## **2.2. Методика проведення занять з учнями 7-9 класів технологією виготовлення швейних виробів машинним способом**

Під час розробки методичних рекомендацій до проведення занять з учнями з теми «Розробка творчого проєкту технологією виготовлення швейних виробів машинним способом» було враховано особливості діяльності вчителя і учнів на всіх етапах проєктно-технологічної

діяльності.

У таблиці 2.2. представлено тематичний план для учнів 7-9-го класу.

Таблиця 2.2.

## Технологія виготовлення швейних виробів машинним способом

### Тематичний план

№ п/п	Розділ і тема	Кількість годин
1	<b><i>Розділ 1. Основи матеріалознавства</i></b>	<b>(1)</b>
	Тема 1.1. Матеріали хімічного походження (штучні) та їх властивості	1
2	<b><i>Розділ 2. Технологія виготовлення швейних виробів машинним способом(основна технологія) Технологія виготовлення швейних виробів ручним способом (додаткова технологія)</i></b>	<b>(11)</b>
	Тема 2.1. Художнє конструювання швейного виробу	1
	Тема 2.2. Технічне конструювання швейного виробу	2
	Тема 2.3. Процес розкрою швейного виробу	1
	Тема 2.4. Процес пошиття швейного виробу	6
	Тема 2.5. Оздоблення швейного виробу	1
5	Варіативний модуль	16
6	<b><i>Резерв часу</i></b>	<b>3</b>
	<b>Разом:</b>	<b>16</b>

«Аналіз роботи вчителів-практиків показує, що, будуючи систему уроків з тієї або іншої теми, необхідно висвітлювати такі питання:

1) місце теми в навчальному курсі, її ідею і коло знань, умінь і навичок, яких повинні набути учні;

2) зв'язок теорії з практикою, з навчально-виробничою практикою;

3) характеристика матеріалу теми відповідно до розвитку пізнавальних можливостей учнів;

4) готовність учнів до засвоєння нової теми (якими поняттями, фактами, вміннями і навичками, потрібними для засвоєння нового, володіють учні на час вивчення теми);

5) логічний шлях викладання матеріалу, який був би найефективнішим для набуття знань та навичок, розвитку пізнавальних сил, розподілу навчального матеріалу на уроках;

6) творчі роботи учнів;

7) очікуваний результат вивчення теми;

8) зв'язок з позакласною роботою учнів» [27; 36].

Враховуючи вище зазначені вимоги розробки системи уроків нами розроблено методика проведення занять технологією виготовлення швейних виробів на прикладі підготовки до виконання та виконання конструкторського етапу творчого проекту.

«Конструкторський етап містить такі стадії: складання ескізу, розробку конструкторсько-технологічної документації, добір матеріалів, вибір інструментів та обладнання, вибір технології обробки деталей виробу, їх з'єднання, обробка, організація робочого місця, економічне та екологічне обґрунтування, міні-маркетингові дослідження, в яких визначають доцільність виготовлення проекту з точки зору економії матеріалів та енергоресурсів для його виготовлення. Перед тим, як виготовити об'єкт проектування, необхідно зважити, у що обійдеться пропонована робота» [23].

«Наступним моментом цього етапу буде здійснення екологічної експертизи, де учні повинні дати повну характеристику з точки зору екологічної безпеки виготовлення і не менш важливим є обґрунтування використаної сировини. І, нарешті, учні мають вивчити потреби ринку у конструкції і спромогтися, знайти пропозиції на її виготовлення» [2].

Нами розроблено методика проведення занять з теми «Розрахунок та побудова креслення поясних виробів».

Мета: Навчити виконувати розрахунок та побудову креслення поясних виробів

Навчальна: Ознайомлення та засвоєння знань учнями з теми

«Побудова креслення поясного виробу - спідниці».



Розвивальна:

розвиток конструкторських здібностей;

розвиток абстрактного мислення (н/д , при вивченні креслення);

розвиток наочно-образного мислення, просторової уяви;

розвиток концентрації уваги, пам'яті учнів;

розвиток координації, точності рухів рук.

Виховна: виховання працелюбності;

виховання організованості, раціональності, практичності.

Профорієнтаційна:

формування інтересу до праці дизайнера одягу; ознайомлення з професією конструктора одягу.

Завдання уроку:

1. Зняти з фігури виміри та записати їх в таблицю.

2. Скласти таблицю користуючись запропонованою схемою послідовність побудови креслення.

3. Відповідно правилам послідовності побудови креслення виконати розрахунки та побудувати базову конструкцію поясних виробів.

Об'єкт праці: Поясні вироби різної конструкції.

Методи:

при викладанні нового матеріалу (розповідь з поясненням, проблемні завдання, демонстрація, ілюстрація (плакати, схеми), відео метод;

під час виконання практичної роботи самостійна розрахунково-графічна робота, інструктування;

заклучна частина уроку діалог, самоконтроль, зауваження.

Обладнання та інструменти: набір приладів для виконання креслення та знімання вимірів сантиметрова стрічка, еластична тасьма.

Наочні посібники, ТЗН та додатковий матеріал: стенди, таблиці; манекен.

Міжпредметні зв'язки: математика, креслення, геометрія.

Тип заняття: комбінований

Викладення нового матеріалу та формування учнівських знань, умінь.

Час: 2×45 хв. – заняття.

Організаційний момент (2-3 хв.)

Привітання, перевірка присутніх, перевірка готовності учнів та майстерні до уроку.

Залучення чергових до роботи.

Наступним важливим етапом уроку трудового навчання є актуалізація опорних знань, які спираються на попередній та життєвий досвід учнів.

« Виходячи з цього, мета даного етапу уроку – активізувати роботу учнів через наявні у них знання, які вони отримали на уроках з основ наук чи життєвого досвіду. З точки зору методики принципний момент цього етапу настає тоді, коли вчитель спирається виключно на знання або досвід учнів і, таким чином, підводить їх до теми уроку. Поширена помилка, коли учитель говорить більше за дітей, пояснює, розповідає тощо. Суттєвою ознакою цього етапу є активне висловлювання учнів – говорити повинні діти, а учитель більше слухати, робити акцент на тих відповідях, які наближають учнів до теми і завдань уроку. Вдало проведена актуалізація завершується підсумком, котрий проводить учитель або учитель спільно з учнями» [17].

Актуалізації опорних знань на уроці рекомендується присвячувати до 5 хвилин застосовуючи проблемні питання.

Під час виконання організаційно-підготовчого етапу виготовлення проєкту ми з вами переглянули та проаналізували велику кількість моделей-аналогів поясних виробів. Кожен з вас визначився з моделюю, яку обрав для виконання творчого проєкту. Наступним кроком проєктно-технологічної діяльності є виконання конструкторського етапу.

1. Давайте з вами пригадаємо з яких кроків складається виконання конструкторського етапу розробки проекту.

2. На якому етапі конструкторського етапу у вас виникало більше всього запитань та проблем (бесіда з учнями, пояснення).

Мотивація уроку (2-3 хв.) (або мотивація пізнавальної діяльності учнів)

Повідомлення і запис на дошці теми і мети уроку, ознайомлює учнів із планом заняття, методом рефлексії разом із класом розбираємо та (аналізуємо) завдання.

Пояснюю з демонстрацією на манекені та стенді послідовність знімання вимірів з фігури, правила їх запису та правила оформлення технічної документації під час виконання учнями практичної роботи.

Повідомлення теоретичного (або нового) матеріалу (30 хв.)

Перед описом розрахунку та побудови креслення базової конструкції обраної моделі необхідно вказати вихідні данні для побудови креслення, виміри на індивідуальну фігуру а також вибирати та розрахувати прибавки на вільне облягання згідно обраної моделі.

Виміри вам необхідно зняти з індивідуальної фігури зробити їх аналіз та записати в визначеній послідовності в таблицю.

Розрахунки для побудови базової конструкції обраної моделі записуються в таблицю 2.3.

Таблиця 2.3

### **РОЗРАХУНОК ПОБУДОВИ КРЕСЛЕННЯ ПОЯСНОГО ВИРОБУ- СПІДНИЦІ**

Назва конструктивного участку	Умовне позначення участку креслення	Розрахункова формула	Результати розрахунків

Графічне креслення базової конструкції виконуються на форматі А-4 в масштабі 1:5 або 1:4 і підписуються в низу аркуша по середині.

Наприклад: Рис. 3.6. Креслення базової конструкції прямої спідниці.

Демонструю з поясненням правила та послідовність знімання вимірів для поясних та плечових виробів.

За схемою вчитель пояснює розрахунок та побудову базової конструкції виробу (учні записують у конспект) таблиця 2.4.

Таблиця 2.4

### ПОСЛІДОВНІСТЬ ПОБУДОВИ КРЕСЛЕННЯ БАЗОВОЇ КОНСТРУКЦІЇ ПРЯМОЇ ДВОХШОВНОЇ СПІДНИЦІ

	Назва конструктивної ділянки	Умовне позначення та розрахункові формули
1.	Положення низу виробу	$TН = Дсп.$
2.	Положення лінії стегон	$TБ = 18 \div 20$ в залежності від росту
3.	Ширина спідниці на лінії стегон	$ББ_1 = Cc + Pc.$
4.	Ширина переднього полотнища спідниці. Ширина заднього полотнища спідниці.	$Б_1Б_2 = \left(\frac{Cc + Pc}{2}\right) + 1 \div 1.5 \text{ см.}$ $ББ_2 = \left(\frac{Cc + Pc}{2}\right) - 1 \div 1.5 \text{ см.}$
5.	Визначення сумарного розхилу виточок Ев.	$Ев = (Cc + Pc) - (Ст + Пт)$ $Пт = 0 \div 1 \text{ см}$ $Пс = 0 \div 2$ в залежності від прилягання.
6.	Баланс спідниці	$T_2T_2^1 = 0.1 \cdot (Cc - Cm) \uparrow \perp.$

7.	Розподіл Ев на виточки бокову, передню та задню	<p>Розхил бокової виточки дорівнює <math>0.5 \times E_v</math> довжина виточки <math>15 \div 18</math> см лінія виточки повторює форму стегон.</p> <p>Розхил передньої виточки <math>0.15 \times E_v</math> довжина виточки <math>8 \div 10</math> см положення осілої лінії виточки <math>B_4 B_3 = 0.4 \times B_1 B_2</math></p> <p>Розхил задньої виточки дорівнює <math>0.35 \times E_v</math> довжина виточки <math>14 \div 15</math> см. Положення лінії осі виточки <math>B B_4 = 0.4 \times B B_2</math>.</p>
----	---	---

Вчитель демонструє послідовність побудови креслення на дошці за допомогою використання наочності (плакат, готовий виріб).

З метою можливості надати учням вибору конструкції моделі.

Виконуємо розрахунок та побудову креслення спідниці «Сонце-кльош» (Таблиця 2.5).

Таблиця 2.5

**ПОСЛІДОВНІСТЬ ПОБУДОВИ КРЕСЛЕННЯ СПІДНИЦІ  
«СОНЦЕ-КЛЬОШ»**

№ п/п	Назва конструктивної ділянки	Умовне позначення та розрахункові формули	Додатки
<i>Побудова спідниці сонце</i>			

1	Положення лінії талії	$OT=OT1=Nom*K$	де, $K = 0,32$ (з таблиці)
2	Положення лінії низу	$TН=T1Н1=Дв$	

Інструкційна картка побудови креслення спідниці «сонцекльош» (Додаток Б).

Вступний інструктаж (до 3 хв. 2 урок).

- Вчитель пояснює, в якій послідовності учні будуть працювати під час практичної роботи.

- Відповідно завдання учні заповнюють таблиці та записують в зошит;

Протягом проведення всього уроку необхідно звертати увагу на дотримання учнями правил безпечної праці.

Практична робота учнів виконується до 35хвилин.

Перевірка дотримання учнями правил безпечної праці;

- Перевірка обсягу виконаної роботи (учні знімають виміри та виконують розрахунок та побудову креслення обраної конструкції спідниці за власним бажанням) та її якість виконаної конструкції (дотримання розмірів).

- Заключний інструктаж (5 хв.)

- Рефлексія.

Вчитель ставить проблемні запитання.

- Звертає увагу на якість виконання креслень згідно обраної моделі.

- Демонструє учням найкращі графічно виконані роботи, а потім представляє помилки, пояснює причини їх виникнення і способи їх усунення.

Підведення підсумків уроку проводиться методом рефлексії, а саме разом з учнями методом обговорення та бесіди аналізуємо рівень досягнення мети уроку та оцінок за виконані завдання.

Виконати розрахунок та побудову креслення спідниці за обраною моделлю в натуральний розмір.

Новою темою для учнів є тема «Технічне моделювання спідниць на основі прямої двохшовної спідниці та специфікація деталей крою».

Навчальна мета з цієї теми: ознайомлення учнів з різними видами технічного моделювання виробів;

формування вмінь технічного моделювання;

засвоєння знань учнями послідовності виконання моделювання.

Розвивальна: розвиток технічного мислення;

розвиток аналітичних здібностей та логічного мислення;

розвиток пізнавальних здібностей;

розвиток наочно – образного мислення, просторової уяви;

розвиток концентрації уваги, пам'яті учнів.

Виховна: виховання організованості, раціональності, практичності;

Профорієнтаційна: формування інтересу до праці модельєра одягу;

розвиток уяви про професії, пов'язані з дизайном одягу.

Завдання заняття:

1. Визначити конструкцію обраної вами моделі поясного виробу.
2. Нанести лінії моделювання на базову конструкції виробу.
3. Виконати технічне моделювання виробу.
4. Виготовити лекала майбутнього виробу в масштабі.
5. Виконати специфікацію деталей крою.

Об'єкт праці: Поясний виріб.

Методи:

бесіда з поясненням, проблемні завдання, плакати, схеми, відео метод;

вправи, застосування знань на практиці, самостійна практична робота, особистий показ, обхід учнів, інструктаж, самоконтроль, зауваження.

Обладнання та інструменти:

набір інструментів для виконання технічного моделювання (ножиці, кольоровий папір, клей, олівці)

**Наочні посібники, ТЗН та додатковий матеріал:**

плакати; таблиці; натуральні об'єкти; ТЗН (відеотехніка, комп'ютер);

дидактичні матеріали (інструкційні картки – завдання);

Міжпредметні зв'язки: геометрія, креслення, образотворче мистецтво.

Тип уроку: Комбінований урок

Час: 2×45 хв. – заняття

Урок проходить в наступній послідовності.

Організаційний момент (2-3 хв.)

Актуалізація опорних знань та життєвого досвіду учнів (5-7 хв.)

Перш ніж приступити до роботи згадаймо про те що ми вже знаємо, а саме розмірні ознаки, прибавки необхідні для конструювання спідниць, мірки, побудову креслення прямої двомовної спідниці.

Опитування з теми відбудеться шляхом технічного диктанту. Дайте відповідь на запитання «так», «ні».

Запитання:

1. Мірка напівобхват талії вимірюється наступним чином; стрічка проходить вертикально тулуба на рівні лінії талії? (ні)
2. Величина на яку розміри тіла людини менша від розміру одягу називають прибавкою? (так)
3. Ширина базисної сітки прямої спідниці вираховують шляхом поєднання мірок напівобхват талії та прибавки на вільне облягання? (ні)
4. Мірка напівобхват стегон вимірюється так; стрічка проходить горизонтально через сідничні точки з урахуванням виступу живота? (так)
5. При побудові прямої двомовної спідниці, а саме відкладання довжини виробу беруть мірку  $Dв + 4$  см.? (ні)



6. Пряма двомовна спідниця має слідуєчи виточки: передні, задні, бічні? (так)
7. В побудові прямої спідниці  $\Sigma v = (C_c + P_c) - (C_t + P_t)$ ? (так)
8. Пряма двомовна спідниця має слідуєчи деталі: переднє полотнище, заднє полотнище, пояс (обшивка)? (так)
9. Для побудови прямої спідниці необхідні мірки  $C_t$ ,  $C_c$ , Двир, прибавки? (так)
10. В поясних виробах величина прибавок залежить тільки від властивостей тканини? (ні)

Кожне запитання оцінюється в 1 бал. Оцінювання здійснюється шляхом взаємоперевірки, для цього виділяється час 2 хв.

Мотивація пізнавальної діяльності учнів.

Сьогодні ми розглянемо методи технічного моделювання поясних виробів. Це надасть вам можливість на основі базової конструкції виробу, яку ви вже навчилися самостійно будувати, розробити модель оригінальної сучасної спідниці.

Повідомлення теоретичного (або нового) матеріалу (30)

- Вчитель демонструє відеоряд спідниць з послідовним виконанням технічного моделювання а також натуральні об'єкти (додаток Б).

Вчитель пояснює послідовність виконання технічного моделювання та технічні умови на його виконання

Мода сьогоднішнього дня не тільки розмаїття кольорів та малюнків, вона небайдужа до оздоблювальних деталей, різноманітних форм та силуетів. Особливо яскраво це проявляється в моделях сучасних спідниць.

Спідниці відносять до поясних виробів. У жіночому вбранні спідниця може бути самостійним видом одягу або складовою сукні, костюма, ансамблю.

За силуетом спідниці поділяють на дві групи: прямі та конічні. Вони відрізняються між собою за способом оформлення низу виробу: вони або розширюються, або звужуються.

Конструктивно спідниці поділяються на одношовні, двохшовні, багатошовні, без пояса або з поясом тощо. Обираючи фасон спідниці необхідно: враховувати силует статури, напрям моди, призначення одягу та вид матеріалу.

Класична форма спідниці пряма.

Пряма спідниця та її варіанти підкреслюють струнку фігуру з вузькими стегнами. Донизу вона ширше ніж по стегнам на 5-8 см.

Багатоярусні спідниці та спідниці – балони особливо гарно виглядають на жінках з тонкою талією.

Дамам з широкими стегнами не слід носити спідниці щільно прилягаючі по стегнах, ідеальний варіант – спідниця розширена до низу.

Спідниця з запахом дуже добре підійде для жінок з проблемними формами.

Всі спідниці та їх варіанти створюються на основі креслення прямої спідниці методом конструктивного моделювання.

Розширення спідниць може бути виконано за рахунок клинців по прямій чи клинців «Годе», складок, драпіровок тощо. Складки та драпіровки, як правило використовують для нарядного одягу.

Протягом останніх уроків Ви вивчали тему «Конструювання спідниць». Враховуючі всі ці та інші правила створення спідниць, маючи достатньо знань з конструювання та моделювання спідниць, пропоную Вам відчути себе в ролі конструктора та створити моделі спідниць основою яких буде пряма спідниця.

Вчитель пояснює послідовність виконання практичної роботи. Наступний етап виконання практичної роботи – моделювання виробу згідно її ескізної розробки. Моделювання виробу виконуємо методом технічного моделювання. Для цього необхідно на базову конструкцію виробу нанести лінії моделювання відповідно обраній моделі і вказати послідовність технічного моделювання.

Моделювання виробу виконується у тому масштабі в якому накреслена базова конструкція моделі одягу. Підписується аркуш з виконаним моделюванням в низу. Наприклад: Рис. 4.8. Моделювання спідниці. На наступному аркуші в масштабі який обрали, необхідно показати готові деталі крою в кольоровому зображенні.

На деталях вказуються контрольні точки, знаки і лінії відповідно технічних вимог. Аркуш підписується в низу. Наприклад: Рис. 4.7. Готові деталі крою спідниці.

На наступних уроках для обчислення розходу кількості витраченої тканини для обраної моделі вам необхідно буде надати характеристику властивостей тканини із якої виготовляється модель.

Виконати розкладку лекал на тканині в масштабі враховуючи довжину, ширину тканини та направлення нитки основи. Розкладку можна виконувати на міліметровому папері або на звичайному аркуші.

Специфікацію готових деталей крою записують в таблицю 2.6.

Таблиця 2.6.

### СПЕЦИФІКАЦІЯ ДЕТАЛЕЙ КРОЮ

№ деталі	Найменування деталі	Кількість	
		лекал	деталей крою

Учням необхідно надати характеристику та вказати кількість прикладних матеріалів та фурнітури яка необхідна для виготовлення обраного виробу.

Проаналізувати вартість виготовленого одягу.

#### **Рекомендації до розкрою:**

Пряма спідниця з відрізною оздоблювальною деталлю та клинами «Годе» має наступні деталі: переднє полотнище, заднє полотнище, пояс, оздоблювальна смужка та клинці. Під час розкрою деталі спідниці вкладають на тканину, переносять зрізи та лінії стегон за допомогою

крейди. Для обробку зрізів спідниці намічають наступні припуски: бічні – 1,5-2см, верхній зріз – 1см., зрізи клинців та деталей нижньої частини спідниці - 0,7-1см., припуск на обробку низу – 1см., на обробку додаткової смужки додають припуски від 1 до 1,5 см.

### **Вступний інструктаж (5 хв.)**

Кожний етап виконаного завдання надасть вам можливість точно виконати креслення та моделювання моделі спідниці, виготовити лекала виробу. Відповідно ваш майбутній виріб буде відрізнятись гарною посадкою на фігурі і мати стильний, сучасний вигляд.

Вчитель звертає увагу на дотримання учнями правил безпечної праці.

### **Практична робота учнів (2 год.)**

Учні індивідуально виконують практичну роботу. Проведення поточного інструктажу. Під час виконання практичної роботи учні використовують інструкційні картки.

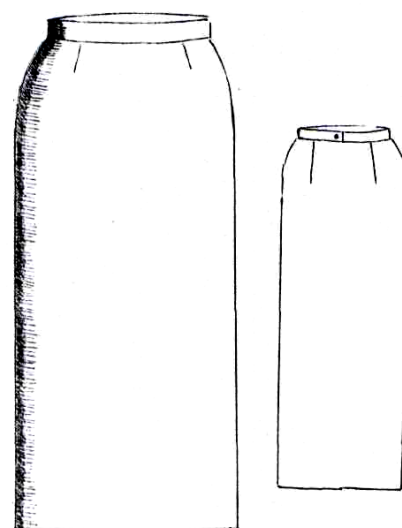
Інструкційно-технологічна картка

Тема: «Моделювання спідниці»

Зовнішній вигляд спідниці

Деталі крою спідниці. Пряма двошовна

1. Переднє полотнище 1 деталь зі згином.
2. Заднє полотнище  
2 деталі
3. Пояс суцільновикроєн  
1 деталь
4. Клейова прокладка

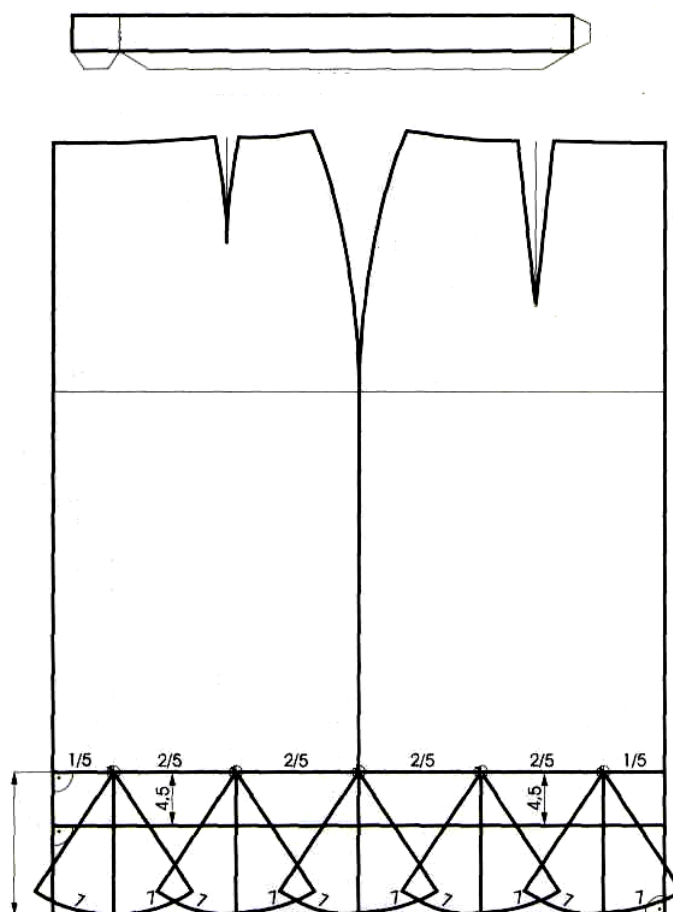
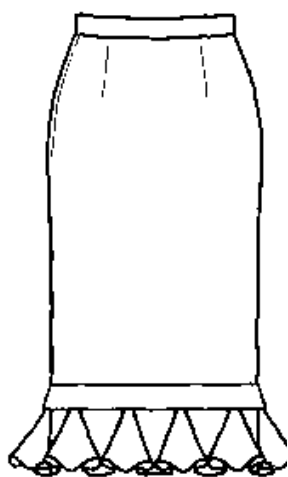


## Моделювання спідниці

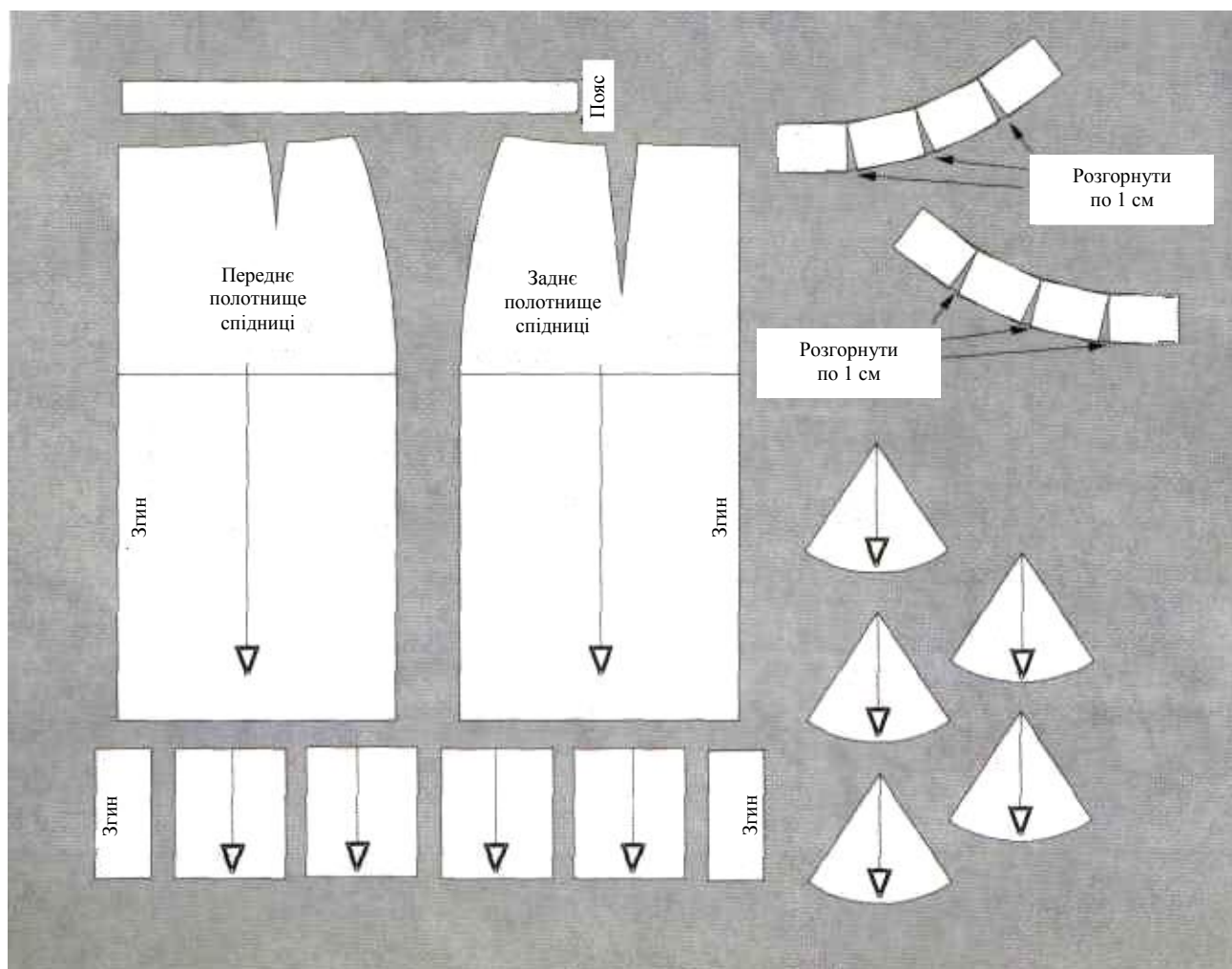
Опис моделі.

Спідниця пряма, двомовна з пришивним поясом та підрізною оздоблювальною частиною по низу виробу та клинцями.

За допомогою клинців спідниця розширюється знизу.



## Деталі крою

**Підведення підсумків уроку (10 хв.)****Рефлексія (5-7 хв.)**

Методом бесіди вчитель з'ясує, що учні навчилися робити, чи досягли очікуваних результатів, які вправи робили з найбільшим задоволенням, що ще не зовсім освоїли.

Оцініть результати роботи та проаналізуйте, чи досягли ви поставленої мети.

Що не вдалося? Чому?

Що потрібно зробити, щоб покращити результат?

Де можна використовувати набуті знання й уміння?

Чому б хотіли навчитись у подальшому?

Виставлення оцінок за урок, виставлення їх у журнал, щоденники

Аналізуємо з учнями рівень досягнення поставлених задач на уроці.

Учні обирають найкращі роботи дають аналізують, дають їм свої оцінки.

Задають один-одному питання. Вчитель корегує діалог учнів.

**Домашнє завдання.**

1. Виконати моделювання спідниці в натуральну величину.

2. Підготувати тканину до розкроювання виробу.

**Тема уроку:** Технічне моделювання спідниць на основі прямої двохшовної спідниці

**Мета уроку:** Навчити правильно виконувати побудову та моделювання спідниць використовуючи отримані знання, закріпити їх шляхом виконання проекту-розробки.

Розвивати логічне мислення, естетичний смак;

виховувати інтерес та повагу до обраної професії.

Тип уроку: урок вдосконалення знань, умінь і навичок

Вид уроку: урок-проект

Форма проведення: презентація

**Матеріально-технічне забезпечення:** картки - завдання, інструкційно-технологічні картки, картки самоконтролю, довідковий матеріал, креслярські пристосування, комп'ютер.

**Міжпредметні зв'язки:** технологія, матеріалознавство, охорона праці.

**Література:** В.О. Радкевич «Моделювання одягу», Є.Я. Борецька, М.М. Борецький, А.П. Пухальська «Моделі одягу».

В.Г. Литвин, А.О. Степура «Конструювання швейних виробів». И.М. Братчик «Конструирование женской легкой одежды». Періодичні видання «Ателье», «Бурда».

**Тип уроку:** Урок формування вмінь і навичок

**Час:** 2×45 хв. - заняття

### *Організаційний момент.*

Сьогодні на уроці розглянемо тему у вигляді презентації ваших проектів, які ви підготували заздалегідь, за темою «Моделювання спідниць на основі прямої двошовної спідниці».

Мода сьогоднішнього дня не тільки розмаїття кольорів та малюнків, вона небайдужа до оздоблювальних деталей, різноманітних форм та силуетів. Особливо яскраво це проявляється в моделях сучасних спідниць.

Спідниці відносять до пояснох виробів. У жіночому вбранні спідниця може бути самостійним видом одягу або складовою сукні, костюма, ансамблю.

За силуетом спідниці поділяють на дві групи: прямі та конічні. Вони відрізняються між собою за способом оформлення низу виробу: вони або розширюються, або звужуються.

Конструктивно спідниці поділяються на одношовні, двошовні, багатошовні, без пояса або з поясом тощо. Обираючи фасон спідниці необхідно: враховувати силует статури, напрям моди, призначення одягу та вид матеріалу.

Класична форма спідниці пряма.

Пряма спідниця та її варіанти підкреслюють струнку фігуру з вузькими стегнами. Донизу вона ширше ніж по стегнам на 5-8 см.

Багатоярусні спідниці та спідниці – балони особливо гарно виглядають на жінках з тонкою талією.

Дамам з широкими стегнами не слід носити спідниці щільно прилягаючі по стегнах, ідеальний варіант – спідниця розширена до низу.

Спідниця з запахом дуже добре підійде для жінок з проблемними формами.

Всі спідниці та їх варіанти створюються на основі креслення прямої спідниці методом конструктивного моделювання.



Розширення спідниць може бути виконано за рахунок клинців по прямій чи клинців «годе», складок, драпіровок тощо. Складки та драпіровки, як правило використовують для вечірніх туалетів

Протягом останніх уроків Ви вивчали тему «Конструювання спідниць». Враховуючі всі ці та інші правила створення спідниць, маючи достатньо знань з конструювання та моделювання спідниць, пропоную Вам відчувати себе в ролі конструктора та створити моделі спідниць основою яких буде пряма спідниця.

### **Актуалізація знань**

Перш ніж приступити до роботи згадаймо про те що ми вже знаємо, а саме розмірні ознаки, прибавки необхідні для конструювання спідниць, мірки, побудову креслення прямої двомовної спідниці, її моделювання.

Опитування з теми відбудеться шляхом технічного диктанту. Дайте відповідь на запитання «так», «ні».

Запитання:

1. Мірка напівобхват талії вимірюється наступним чином; стрічка проходить вертикально тулуба на рівні лінії талії? (ні)
2. Величина на яку розміри тіла людини менша від розміру одягу називають прибавкою? (так)
3. Ширина базисної сітки прямої спідниці вираховують шляхом поєднання мірок напівобхват талії та прибавки на вільне облягання? (ні)
4. Мірка напівобхват стегон вимірюється так; стрічка проходить горизонтально через сідничні точки з урахуванням виступу живота? (так)
5. При побудові прямої двомовної спідниці, а саме відкладання довжини виробу беруть мірку  $Dв + 4 \text{ см.}$ ? (ні)
6. Пряма двомовна спідниця має слідувачі виточки: передні, задні, бічні? (так)
7. В побудові прямої спідниці  $\Sigma в = (Сс+Пс) - (Ст+Пт)$ ? (так)
8. Пряма двомовна спідниця має слідувачі деталі: переднє полотнище, заднє полотнище, пояс (обшивка)? (так)

9. Для побудови прямої спідниці необхідні мірки Ст, Сс, Двир, прибавки? (так)

10. В поясних виробах величина прибавок залежить тільки від властивостей тканини? (ні)

Кожне запитання оцінюється в 1 бал. Оцінювання здійснюється шляхом взаємоперевірки, для цього виділяється час 2 хв.

### **Робота в групах.**

Ми з Вами згадали деякі визначення та правила побудови, деталі крою спідниць, а зараз кожна з груп продемонструє та презентує нам свою роботу.

#### *Завдання до презентації.*

I група. Презентація буклету з побудови та моделювання прямої двошовної спідниці з використанням додаткових клинців.

II група. Презентація буклету з побудови та моделювання прямої двошовної спідниці з використанням кінцевого моделювання.

III група. Презентація буклету з побудови та моделювання прямої двошовної спідниці з фігурними рельєфами.

Переходимо до презентації ваших робіт.

### **Підведення підсумків.**

#### **Рефлексія (5-7 хв.)**

Методом бесіди вчитель з'ясовує, що учні навчилися робити, чи досягли очікуваних результатів, які справи робили з найбільшим задоволенням, що ще не зовсім освоїли.

Оцініть результати роботи та проаналізуйте, чи досягли ви поставленої мети.

Що не вдалося? Чому?

Що потрібно зробити, щоб покращити результат?

Де можна використовувати набуті знання й уміння?

Чому б хотіли навчитись у подальшому?

- аналіз діяльності учнів у процесі всього уроку;

- аналіз причини помилок та засоби їх усунення;
- повідомлення та обґрунтування оцінок;

Виставлення оцінок за урок, виставлення їх у журнал, щоденники

### **Домашнє завдання.**

Підготуватися до проведення практичної роботи з теми «Розкладка лекал на тканині та розкроювання виробів».

### **Рекомендації до розкрою:**

Матеріал складають лицьовим боком всередину, зрівнюючи зрізи кромки. Зверху розкладають деталі крою спідниці, якщо тканина в малюнок потрібно зберегти його на деталях в одному напрямку. Зрізи деталей переносять на тканину, використовуючи кравецьку крейду. Намічають припуски на обробку швів.

Кокетка: нижній, бічний зріз від 1,5 до 2см, зріз верха 1см.

Переднє полотнище, заднє полотнище: зріз верху та бічні зрізи від 1,5 до 2см., зріз низу від 3 до 4см. Також обов'язково позначають глибину м'яких складок.

Пояс викроюють в повздовжньому напрямку додаючи припуски на обробку з чотирьох сторін.

Методичні рекомендації нададуть можливість учням ознайомитись з різними методами конструювання та моделювання сучасних спідниць, що дозволить їм розширити межі вибору творчого проекту й підготуватись до самостійного його виконання.

## **2.3. Методична розробка творчого проєкту з теми «Технологія виготовлення сучасних брюк» з учнями 9-их класів**

«Як уже зазначалося, проєктно-технологічна діяльність здійснюється в чотири етапи, на кожному з яких зважуються визначені завдання і виконуються ті чи інші дії й операції. Отже, зміст матеріалу

навчання школярів проектно-технологічної діяльності можна умовно поділити на чотири частини:

– зміст, пов'язаний з навчанням учнів здійснювати організаційно-підготовчий етап проектно-технологічної діяльності;

– зміст, пов'язаний з навчанням учнів здійснювати конструкторський етап проектно-технологічної діяльності;

– зміст, пов'язаний з навчанням учнів виконувати технологічний етап проектно-технологічної діяльності;

– зміст, пов'язаний з навчанням учнів вирішувати задачі заключного етапу проектно-технологічної діяльності» [17; 22; 23].

Особливість організації проектно-технологічної діяльності в 9-х класах полягає в тому, що учні в 5-7-х класах вже засвоїли сутність виконання проекту, основні етапи проектно-технологічної діяльності, вміють здійснювати пошук проблеми, вибирати найбільш вдалий варіант конструкції, підбирати найбільш придатні матеріали, інструменти. При цьому вже більша увага звертається на врахування індивідуальних особливостей учнів, розвиток їх творчої активності, самостійності. Це дає змогу забезпечити індивідуалізацію та диференціацію проектно-технологічної діяльності.

При виконанні творчого проекту, як свідчать вивчення досвіду вчителів трудового навчання, під час проектування та виготовлення швейних виробів виникають проблеми, що стосуються вибору, аналізу, а саме:

1. Визначення сфери швейної проектно-технологічної діяльності.
2. Вибір об'єкту праці враховуючи вік учнів.
3. Доречний, модний пошук моделі швейного виробу.
4. Економічність моделі.
5. Раціональна технологія виготовлення швейного виробу.
6. Варіанти оформлення презентації та пояснювальної записки до творчого проекту.

«При виборі проєктних завдань необхідно враховувати принципи дидактики, специфічні для трудової діяльності в шкільних майстернях (політехнічна, профорієнтаційна і виховна спрямованість, поєднання навчання з продуктивною працею, формування творчого ставлення до праці, науковість та ін.)» [6].

Однією із найбільш важливих вимог, які ставляться до вибору об'єктів проєктування, є його творча спрямованість. Також необхідно враховувати індивідуальні особливості школярів, ступінь їх підготовки, вікові та фізіологічні особливості.

Особливою вимогою при відборі творчих проєктів є їх суспільно корисна або особиста значущість. Суспільно корисна цінність об'єкта проєктування може включати в себе значимість щодо задоволення запитів школяра, сім'ї, суспільства, школи або просто ринку.

Виконання творчих проєктів учнями 9-их класів має забезпечити залучення учнів до творчої продуктивної проєктно-технологічної діяльності. Мотивацією виконання учнями можуть стати вибір цікавих, оригінальних модних моделей, які вони власноруч зможуть виготовити. Усвідомлення, що набуті знання можна застосовувати в життєвих ситуаціях.

Розкриємо методику навчання учнів цього віку основним етапам проєктно-технологічної діяльності. В процесі дослідження нами встановлено, що в основі навчання учнів 9-их класів проєктуванню має лежати індивідуальна і парна форми організації проєктно-технологічної діяльності.

Розглянемо послідовність розробки творчого проєкту учнями 9-го класу на заняттях трудового навчання під час вивчення теми «Розробка творчого проєкту поясного швейного виробу». Під час розробки методичних рекомендацій було враховано зміст діяльності вчителя і учнів на всіх етапах проєктно-технологічної діяльності.

## I. Організаційно-підготовчий етап

Стадії виконання проекту: пошук проблеми, усвідомлення проблемної ситуації, вироблення ідей та варіантів, формування основних параметрів і граничних вимог, вибір оптимального варіанту та обґрунтування проекту.

Першим етапом розробки творчого проекту – є технічне завдання.

Технічне завдання.

### 1.1. Призначення проектованого виробу.

Брюки – поясний одяг, що складається з двох частин – колош, з'єднаних середнім швом, кроковим і бічними швами. Брюки сьогодні – частина чоловічого і жіночого костюма. У Європі брюки вперше з'явилися в галлів і в деяких німецьких племен. У XII столітті чоловічі панчохи-брюки вважалися повсякденним одягом. У XVI столітті в жіночому гардеробі з'явилися панталони, як нижній одяг і тільки на початку XX століття жіночі брюки одержали поширення як верхній одяг.

Сучасний жіночий гардероб неможливо представити без брюк. Брюки міцно ввійшли в життя жінки. Вони сьогодні є тією формою одягу, що називають «унісекс».

Жіночі брюки можуть бути різної довжини – від довжини, що закриває на третину каблук взуття, до середини стегна (шорти). Також різноманітна і ширина колош жіночих брюк.

Запозичені з чоловічого гардероба брюки в асортименті жіночого одягу представлені наступними видами.

Класичні брюки мають прямі, не широкі і не вузькі довгі колоші, з поясом, із застіркою на блискавці попереду або збоку.

Брюки-кльош – брюки з колошами, що донизу розширюються. Спочатку так називали широкі матроські брюки з застіркою попереду у виді відкидного клапана, шнурівкою позаду і колошами, що розширюються донизу. Як жіночий домашній і пляжний одяг ввійшли в моду в 1920-1930-і роки. У 1970-х і 1990-х роках були модні як повсякденний одяг.

Брюки-банани, що розширюються на стегнах і звужуються до щиколотки, стали модними в 80-і роки ХХ століття. Банани не мають традиційної стрілки, і розширення в них створюється звичайно не виточками, а складками в пояса.

Брюки-гольф – спочатку були елементом спортивного костюма для гри в гольф. Короткі брюки довжиною до коліна або до середини ікри, середньої ширини, що закінчуються вшивними манжетами.

Бриджі – спочатку чоловічі брюки, призначені для верхівкової їзди, широкі на стегнах і вузькі нижче колін. Сьогодні в жіночому гардеробі бриджами називають і досить вузькі брюки довжиною ледве за коліно.

Бермуди – легкі короткі брюки (або довгі шорти) до коліна або ледве вище із широкими короткими колошами, що можуть закінчуватися внизу одворотом.

### 1.2. Вимоги до конструкції.

Виходячи з призначення проектованого виробу і морфологічних особливостей фігури та обраних учнями брюк вибір яких повинен відповідати особливостям індивідуальної фігури та сучасним напрямкам модних тенденцій. Відповідна конструкція кожної моделі може бути різних форм, а саме: щільно облягаючи, прямі, розширені до низу, брюки можуть бути короткі, або довгі і т.п. Брюки можуть відповідати різному призначенню та стильовому напрямку.

### 1.3. Вимоги до матеріалів.

В основному брюки – елемент костюма, виконаного в спортивному стилі, однак сьогодні можуть входити в ошатний ансамбль, створений у стилі фантазі. Отже, і тканини, з яких можуть бути зшиті модні у кінці 1970-х – на початку 1980-х рр. (у «військовому» стилі та брюки, найрізноманітніші – від щільних типу трико до легких шовкових, а також трикотажних. Головна вимога, пропонована до тканин, – немнучість або слабка мнучість. Тканина для виготовлення брюк обирається відповідно обраної моделі.

Крім технічного завдання розробляється технічна пропозиція.

### 1. Технічна пропозиція.

Аналіз моделей – аналогів.

Аналіз художнього оформлення моделей-аналогів.

Для аналізу моделей-аналогів обирається не менше 3-4 моделей, при цьому моделі може запропонувати вчитель, або, як кращий варіант, учні самостійно підбирають ряд моделей брюк, попередньо ознайомившись з темою заняття. Учні виконують їх послідовний аналіз та на його основі обирають найкращу для себе модель, або розробляють власну модель. Під час аналізу ряду обраних моделей, учні вчаться виконувати опис кожної моделі відповідно характеристики модного напрямлення, характеристики її призначення, особливостей композиції рішення моделі конструктивних та технологічних особливостей. Наприклад розглянемо ряд моделей зображених на рисунку 2.1.

Модель 1. Модель жіночих брюк в романтичному стилі. Брюки розширені до низу. З широким поясом та штрипками. На передніх половинках брюк бокові прорезні кишені. По боковим швам брюк оригінальна застібка на гудзики та петлі. Брюки можуть розстібатися в залежності вів бажання. По переду брюки з застібкою на блискавку. Брюки рекомендується виготовляти із м'якої легкодрапіруючої тканини різних кольорів. Брюки оздоблені оригінальним поясом із легкої тканини в колір блузки.

Модель 2. Модель жіночих брюк в спортивному стилі. Брюки прямі до низу з застібкою на блискавку по середньому зрізу передніх половинок брюк. Передні половинки брюк з рельєфними швами по лінії згину. Брюки оздоблено великими накладними кишенями зі складкою по середині та клапанами з застібкою на гудзик та петлю. Брюки виготовляються із тканин, які гарно держать форму, яскравих кольором.

Модель 3. Модель жіночих брюк щільно розширених до низу. З застібкою на блискавку по середньому зрізу передніх половинок брюк.



Пояс неширокий із штрибками для поясу, що може зніматися. В розрізну лінію згину передніх половинок брюк вставлено розширені до низу клини тканини для більшого їх розширення. Брюки в залежності від сезону та їх призначення можуть виготовлятися із тканини різного кольору, м'якої за структурою. Призначаються для високої стрункої фігури.

Модель 4. Модель жіночих прямих брюк в романтичному стилі. З застібкою на блискавку по середньому зрізу передніх половинок брюк. Пояс неширокий із штрибками для поясу, що знімається. Брюки з прорізними кишнями та оригінальними підрізами від бокових швів. В лініях підрізу оригінально вшиті блискавки. Брюки пропонується виготовляти із тканин, які тримають форму яскравих кольорів. Оздоблює виріб шкіряний пояс контрастного кольору. Модель призначається для високої стрункої фігури.



1 модель

2 модель

3 модель

4 модель

Рис. 2.1. Моделі-аналоги жіночих брюк

Аналіз конструктивної побудови моделей-аналогів.

Всі моделі-аналоги мають передні половинки брюк, задні половинки дрюк, пояс, деталі прорізних кишень. Форми брюк мають різне конструктивне рішення: розширенні до низу, прямі, із вставками в передні половинки брюк, розрізані по боковим швам з застібкою на гудзики, накладні кишені складної форми.

Після проведеного аналізу моделей-аналогів учні можуть зробити наступний висновок. Розглянуті моделі-аналоги відповідають визначеному стилю, сучасному направленню моди, призначенню, мають деякі загальні конструктивні особливості та відповідно оздоблення кожної моделі технологічні особливості на їх виготовлення.

Виконавши аналіз ряду моделей-аналогів кожна учениця обирає власну модель і відповідно своїм ідеям вдосконалює модель, або розробляє власну на основі аналізу моделей-аналогів.

### 3. Ескізний проект

3.1. Ескізний проект може складатися із послідовно виконаних учнями ескізних розробок різних за призначенням: фор-ескізи (первинні ескізи), робочі ескізи (конструктивні ескізи), художні ескізи.

Отже, ескізування – це графічний етап роботи учнів над творчим проектом, що вимагає від нього достатнього рівня образотворчої грамотності. Розробляючи ескізи, учням рекомендується звертатися до різних засобів і прийомів образотворчої виразності, причому арсенал їх досить широкий. Найкраще сприяють розкриттю змісту ескізу графічні засоби, якими є олівці, пастель, фарби (акварель, гуаш), кольоровий папір для аплікації. Різноманітні також і образотворчі техніки: лінійний малюнок можна виконати олівцем, фломастером, пером, пензликом, технікою колаж, аплікацією і т.п. Сполучення різних прийомів виконання ескізу дозволяє учням різнобічно і найбільше повно розкрити задум майбутньої моделі брюк вже на первісному етапі його створення.

## II. Конструкторський етап

Самим важким етапом при проектуванні одягу являється технічний проект, який виконують учні під час конструктивного етапу. В ході його виконання здійснюється вибір матеріалів на обрану модель брюк. Вивчається розмірна характеристика фігури, виконується вибір припусків на вільне облягання, виконується розрахунок та креслення базової конструкції жіночих брюк. Учні пропонуються виконати розрахунок та побудову базової конструкції жіночих брюк за розробленою нами інструкційною картою та зразком креслення брюк в масштабі. Використання інструкційної карти та зразка креслення брюк допомагає учням виконувати креслення самостійно не тільки на уроках, а й позаурочний час, таблиця 2.6.

Мірки необхідні для розрахунку та побудови креслення жіночих брюк.

Вихідні данні:

Ст - напівобхват талії

Сс - напівобхват стегон

Дбр - довжина брюк

Швн - ширина брюк внизу

Дбр.д.к. - довжина брюк до лінії коліна

Прибавки:  $P_c = 0 \div 2$  в залежності від моделі.

Таблиця 2.6

### Інструкційна карта

#### Розрахунок та послідовність побудови базової конструкції жіночих брюк

№ п/п	Назва конструктивної ділянки.	Уловне позначення та розрахункові формули.	Додатки
1	2	3	4
1.	Положення лінії низу.	$TН = Дбр.$	
2.	Положення лінії	$TЯ = 1/2 Сс + 0 \div 1 \text{ см.}$	В залежності від

	сидіння.		прилягання по лінії стегон.
3.	Положення лінії стегон.	$ЯБ=8\div 9$ см або $1/3$ ТЯ.	
4.	Положення лінії коліна.	$Бк+БН:2$ або $ТК=Дбр.д.к.$	
5.	Ширина передньої половинки брюк на лінії сидіння.	$ЯЯ_1=1/2 Сс$ (для щільно облягаючих) $ЯЯ_1=1/2 Сс+2$ (для класичних брюк)	
6.	Ширина шагу передньої половинки брюк.	$Я_1Я_2=1/10 Сс$	
7.	Оформлення середньої лінії передньої половини брюк.	$Я_1 т.1 =1/20 Сс$	Бісектриса кута.
8.	Положення лінії згину передньої половинки брюк.	$ЯЯ_0=1\sqrt{2} ЯЯ_2.$	
9.	Положення передньої половинки брюк на лінії талії.	$Т_1Т= Ст+р.в.+2$	$Р.в.=2\div 3$ см.
	Виточка, розташовується по лінії згину передньої половинки брюк. В жіночих брюках може зміщатися в сторону бокового зрізу, або в залежності від моделі.	Довжина виточки $8\div 10$ см залежить від розхилу виточки.	
10.	Баланс брюк.	$ТТ=0.1\times(Сс-Сш)\uparrow\perp.$	
11.	Ширина брюк на лінії низу.	$Н_0Н_1=Н_0Н_2=1/2$ Шбр.н.	
12.	Ширина брюк на лінії колін залежить від форми брюк та напрямку моди.	$К_0К_1=К_0К_2.$	
Задня половина брюк			
1.	Положення задньої половинки брюк на	$Н_1Н_3=Н_2Н_4=2.$	

	лінії низу.		
2.	Положення задньої половинки брюк на лінії коліна.	$K_1K_3=K_2K_4=4$ .	
3.	Положення задньої половинки брюк на лінії стегон.	$BB_21/10 Cc$	
4.	Визначення ширини шагу задньої половини брюк.	$Я_1Я_4=1\div 1.5$ см. $Я_4Я_3=Я_0Я_1$ .	
5.	Визначення балансу брюк задньої половинки на лінії сидіння.	$T_0T_0'/=1/10 Cc -1.5$ см.	
6.	Положення задньої половинки брюк на лінії талії по боку.	$T T = T T з$ передньої половинки брюк.	
7.	Ширина задньої половинки брюк на лінії талії.	$T T =1/2 Ст+р.в. - 2$ $р.в.=3\div 4$ см. Довжина виточки 10÷12, або в залежності від форми сідниць.	Як – що різниця між $C_c$ та $C_T$ велика рекомендується проектувати 2 виточки.
		Осьова лінія виточки проектування посередині відрізка $T T$ та $\perp$ йому.	
8.	Оформлення бокового зрізу задньої половинки брюк.	$T T = T T з$ передньої половинки брюк.	
9.	Оформлення середнього зрізу задньої половинки брюк.	$Я_3Я_5=1\div 1,5$ см внизу. $Я_4Я_2=0.1Я_0$ бісектриса кута.	
10.	Оформлення шагового зрізу задньої половинки брюк.	Лінія $Я K_4$ оформляється з прогином посередині 1÷1,5 см.	

На основі базової конструкції брюк учні виконують технічне

моделювання відповідно обраної моделі на розрахунку перехідного (масштабного) коефіцієнту, основних конструктивних елементів моделі і нанесення модельних особливостей на креслення моделі.

При розробці над технічним проектом розробляються раціональні методи технологічного монтажу обраної моделі брюк, складається технологічна карта монтажу (Додаток В). Крім того проектується елементи художнього оформлення брюк з методами й способами їх виконання. Учні виконують комплект лекал виробу, а також розраховуються норми витрати матеріалу.

Наступним етапом розробки творчого проекту є розробка робочої документації, а саме: виготовлення лекал брюк відповідно індивідуальних вимірів фігури, специфікація деталей крою. Розрахунок собівартості і ціни моделі брюк.

### III. Технологічний етап

На технологічному етапі здійснюється безпосереднє виготовлення моделі жіночих брюк, за запланованою послідовністю їх монтажу, тобто виконуємо. Тобто учні виконують певні технологічні операції відповідно технологічної послідовності монтажу брюк.

Брюки згідно моделі мають таку технологічну послідовність монтажу брюк, як представлено на рис. 2.2.

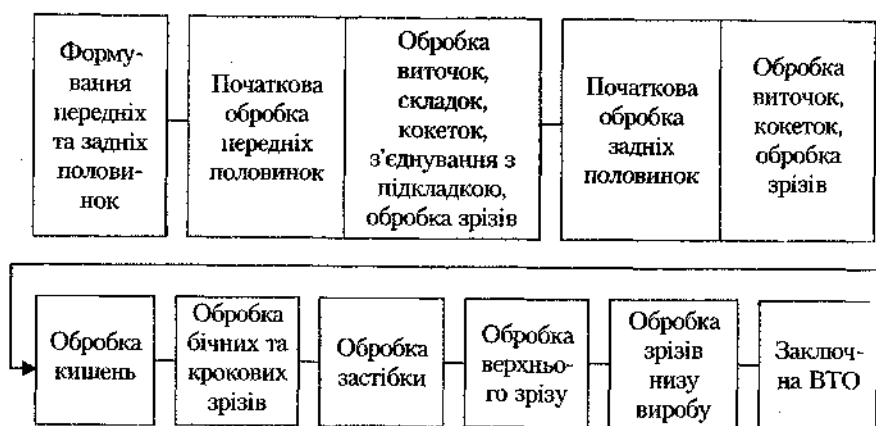


Рис. 2.2. - Схема монтажу брюк.

## Карта-завдання

### **Планування технологічної пропозиція монтажу швейного поясного виробу.**

Учням необхідно відповісти на наступні запитання.

1. Назвіть основні етапи обробки та збирання брюк.
2. Які основні технічні умови виготовлення брюк?
3. Які фактори впливають на вибір методів обробки?
4. Як впливає вид матеріалу на вибір методів обробки брюк?
5. Як впливає конструкція на вибір методів обробки брюк?
6. Яке обладнання застосовується при виготовленні брюк?
7. Які види швів застосовуються при виготовленні брюк?
8. Які види кишень застосовуються при виготовленні брюк?
9. Які види застібок використовуються при виготовленні жіночих та чоловічих брюк?

На заключному етапі проектно-технологічної діяльності проходить контроль за якістю виробу, аналіз результатів у вигляді захисту творчого проекту.

Виконання творчих проектів дозволяє організувати в школах учнівські свята: демонстрацію моделей одягу, конкурс творчих проектів, виставки, ярмарки творчих проектів.

Вчитель трудового навчання і товариші можуть оцінити власноруч розроблені проекти і при бажанні виготовити собі такі ж.

Розроблення проектів дає можливість навчити учнів 9их-х класів спільно розмірковувати, аналізувати та обґрунтовувати свою діяльність і при цьому самостійно планувати та здійснювати раціональне проектування об'єктів (виробів, послуг), відповідно до індивідуальних особливостей кожного учня. Саме виконання індивідуальних проектів дає змогу виявити і розкрити творчі можливості учнів, дати змогу учням самореалізуватися й заявити про себе як індивідуальність.

## ВИСНОВКИ

В результаті проведення дослідження уточнено, що удосконаленню освітнього середовища в закладах загальної середньої освіти сприятиме компетентнісний підхід, який спрямовано на формування у здобувачів освіти таких компетентностей, як: спілкування державною та іноземними мовами, соціальної, інформаційно-комунікаційної, загальнокультурної, здоров'язберігаючої, підприємницької. А реалізація змісту навчальної програми трудового навчання через призму компетентнісного підходу спрямована на розвиток предметних, ключових а проєктно-технологічних компетентностей.

Аналіз структури навчальної програми трудового навчання показав, що проєктно-технологічна діяльність учнів повинна організовуватись із впровадженням в освітній процес традиційних та інноваційних педагогічних технологій та спрямовуватись на очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності, а саме, знаннєвого, діяльнісного та ціннісного компонент.

Уточнено дидактичні особливості проведення занять трудового навчання з учнями 5-9 класів в результаті чого з'ясовано, що учні 5-8-их класів виконують 5-8 навчальних та творчих проєктів із застосуванням робочих зошитів, а учні 9-их класів розробляють 2 творчих проєкти з розробкою пояснювальної записки та презентацією.

В результаті теоретичного аналізу сучасних методичних особливостей проведення занять трудового навчання нами розроблено фрагменти робочого зошиту до тем «Технологія виготовлення швейних виробів ручним способом» та «Технологія виготовлення швейних виробів машинним способом».

Навчальний матеріал на сторінках зошиту висвітлено в ілюстративно-кольорових схемах в яких відображено, термінологія ручних та машинних робіт, види ручних та машинних робіт, технічні



умови на їх виготовлення. До кожної теми з метою закріплення та перевірки набутих знань нами розроблено поступово-ускладнюючі тестові завдання закритого та відкритого типів.

У результаті аналізу методу проектів визначено та обґрунтовано основні організаційно-методичні умови, які забезпечують успішний та ефективний розвиток творчої активності учнів, конструкторських здібностей на заняттях трудового навчання під час організації проектно-технологічної діяльності, а саме:

- реалізація особистісно-орієнтованого підходу на заняттях трудового під час виконання творчих проектів;
- цілеспрямована і систематична діяльність учителя, спрямована на розвиток творчого потенціалу та проектно-технологічних здібностей учнів під час виконання конструкторського етапу;
- створення на заняттях трудового навчання ситуації вільного вибору об'єктів проектування та успіху учнів у проектно-технологічній діяльності;
- самостійне виконання учнями основних етапів проектно-технологічної діяльності;
- створення банку ідей та інформації про об'єкти проектування;
- постійне стимулювання вчителем проектно-технологічної діяльності учнів;
- здійснення нормування на виготовлення об'єктів проектування;
- перспективне і поточне планування проектно-технологічної діяльності;
- використання індивідуальної, парної, групової та колективної форм виконання творчих проектів.

Зміст кожної умови передбачав чітку, послідовну й методично обґрунтовану побудову освітнього процесу вчителем на заняттях трудового навчання з учнями 7-9-их класів.

В результаті розроблено методичні рекомендації до проведення

занять з учнями 7-8-их класів в вигляді система занять комбінованого типу за темами: «Розрахунок та побудова креслення поясних виробів «прямої двохшовної спідниці» та «сонце-кльош», «Технічне моделювання спідниць на основі прямої двохшовної спідниці та специфікація деталей крою» із впровадженням інформаційних та інтерактивних технологій, проблемних запитань та графічних завдань. З метою покращення засвоєння навчального матеріалу до занять розроблено спеціальні таблиці та інструкційні картки по побудові та моделюванню поясних виробів.

Для учнів 9-их класів нами запропонована методика розробки творчого проєкту технологією виготовлення швейних виробів машинним способом з теми «Технологія виготовлення сучасних брюк».

Отже запровадження розробленої нами методики дозволить учням 7-9-их класів засвоїти технологію виготовлення швейних виробів машинним способом через виготовлення об'єктів праці та розробку творчих проєктів з різних тем по виготовленню модних поясних жіночих виробів різного асортименту.

Впровадження в освітню діяльність сучасних педагогічних технологій сприятиме формуванню та розвитку предметних та ключових компетентностей

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бербец Т. М. Загальнодидактичні вимоги до структури та змісту робочого зошиту як засобу самостійної роботи учнів на уроках трудового навчання 178 / Т. М. Бербец // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: теорія, досвід, проблеми : зб. наук. праць / ред. кол. І. А. Зязюн (голова) [та ін.]. – К. : Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2014. – Вип. 40. – С. 21–26.
2. Бербец Т. М. Засоби організації процесу самостійної творчої діяльності учнів на уроках трудового навчання / Т. М. Бербец // Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини / [гол. ред. М. Т. Мартинюк]. – Умань : ПП Жовтий О. О., 2013. – Ч. 3. – С. 35–42.
3. Бербец Т. М. Самостійна робота учнів під час виконання творчих проєктів / Т. М. Бербец // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2004. – № 4. – С. 13–16.
4. Бібік Н. М. Компетентісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи / Н. М. Бібік, Л. С. Ващенко – К. : К.І.С., 2004. – 112 с.
5. Гаврилюк Г. М. Використання робочих зошитів у проєктно-технологічній діяльності учнів основної школи / Г. М. Гаврилюк // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : зб. наук. пр. / редкол.: І. А. Зязюн (голова) та ін. – Київ-Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2013. – Вип. 34. – С. 54–57.
6. Гаврилюк Г. М. Сутність проєктно-технологічної діяльності школярів у контексті інноваційного змісту освітньої галузі «Технологія» / Г. М. Гаврилюк // Трудова підготовка в рідній школі. – 2014. – № 1. – С. 2–7.
7. Гаврилюк Г. М. Реалізація інноваційного змісту технологічної освіти школярів у контексті державного стандарту базової і повної загальної

- середньої освіти / Г. М. Гаврилюк // Інноваційні технології як чинник оптимізації педагогічної теорії і практики : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф., 25-26 жовтня 2012 року, Херсон / наук. ред. Г. С. Юзбашева. – Херсон : Айлант, 2012. – Вип. 15. – С. 43–46.
8. Гаврилюк Г. М. Робочий зошит «Творчий проект». 7-8 класи / Г. М. Гаврилюк, Т. В. Стрижова. – Х. : Вид. група «Основа», 2011. – 16 с.: іл., табл. – (Серія «Навчаємось проектувати»).
9. Гаврилюк Г. М. Робочий зошит «Творчий проект». 9 клас / Г. М. Гаврилюк, Т. В. Стрижова. – Х. : Вид. група «Основа», 2011. – 16 с.: іл., табл. – (Серія «Навчаємось проектувати»).
10. Гаврилюк Г. М. Робочий зошит. Творчий проект. 5-6 класи / Г. М. Гаврилюк, Т. В. Стрижова. – 4-те вид., перер. – Х. : Вид. група «Основа», 2015. – 16 с.: іл., табл. – (Серія «Навчаємось проектувати»).
11. Гаврилюк Г. М. Робочий зошит. Творчий проект. 7-8 класи / Г. М. Гаврилюк, Т. В. Стрижова. – 4-те вид., перер. – Х. : Вид. група «Основа», 2015. – 16 с.: іл., табл. – (Серія «Навчаємось проектувати»).
12. Гаврилюк Г. М. Робочий зошит. Творчий проект. 9 клас / Г. М. Гаврилюк, Т. В. Стрижова. – 4-те вид., перер. – Х. : Вид. група «Основа», 2015. – 16 с.: іл., табл. – (Серія «Навчаємось проектувати»). 3
13. Гаврилюк Г.М. Трудове навчання (для дівчат) : [підруч. для 7 кл. загальноосвіт. навч. закладів] / Т. С. Мачача, В. П. Титаренко, Г. М. Гаврилюк. – Харків: Сиція, 2015. – 224 с.
14. Гальперин П. Я. Управление познавательной деятельностью учащихся / П. Я. Гальперин, Н. Ф. Талызина. – М. : Педагогика, 1992. – 262 П.
15. Голуб Н. Б. Риторична компетентність у системі ключових компетентностей : Навчання в старшій школі української мов на академічному рівні : посібник для вчителів / авт. кол. Шелехова Г. Т., Голуб Н. Б. та ін. – К. : Педагогічна думка, 2012. – С. 87–95.
16. Денисенко Л.І. Азбука домашнього господарювання: Навч. посібник для трудового навчання для учнів 5-9 класів. – К.: А.С.К., 1999. – 232с: іл.

- Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. – К.: Академвидав, 2004. – 352 с.
17. Дятленко С. М. Трудове навчання 5-9 класи: практичний посібник для вчителів / С. М. Дятленко, Р. М. Лещук, О. Ю. Медвідь; за заг. ред. А. І. Терещука. – Х. : Ранок, 2017. – 128 с.
18. Эрганова Н. Е. Методика профессионального обучения : учеб . пособие для студ. высш. учеб. заведений / Н. Е. Эрганова. – М. : Академия, 2007. – 241
19. Життєва компетентність особистості / за ред. Л. В. Сухань, І. Г. Єрмакова та ін. – К. : Богдана, 2003. – 520 с.
20. Закон України «Про освіту» від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII. – Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2017. – № 38-39. – 380 с.
21. Казакова Е. Н. Рабочая тетрадь как одно из эффективных средств организации самостоятельной работы студентов [Электронный ресурс] / Е. Н. Казакова, Е. П. Клобертанц. – Режим доступа: <http://festival.1september.ru/articles/604618/>.
22. Коберник О.М. Інноваційні технології навчання та виховання : Навчальний посібник / О.М. Коберник, О.В. Бялик. – Умань : ПП Жовтий, 2010. – 210 с.
23. Коберник О.М., Яшук С.М. Методика організації проектно-технологічної діяльності учнів на уроках трудового навчання. – Умань, 2001. – 80 с.
24. Концепція «Нова школа. Простір освітніх можливостей» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/>
25. Лікарчук А. М. Навчальні завдання у зошитах з друкованою основою / А. М. Лікарчук // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2001. – № 4. – С. 11
26. Майорова І. Г. Визначення та класифікація робочих зошитів / І. Г. Майорова // Вісник післядипломної освіти. – 2011. – № 4 (17). – С. 78–85

27. Методика організації проектно-технологічної діяльності учнів на уроках обслуговуючої праці / [Бербец В. В, Дубова Н. В., Коберник О. М та ін.] ; за ред. О. М. Коберника. – Умань, 2003. – 92 с.
28. Навчальні програми для загальноосвіт. навч. закл. України + опис ключових змін. 5-9 класи. – К. : Видавничий дім «Освіта», 2017. – 96 с. – (Серія «На допомогу вчителєві»). [режим доступу <https://imzo.gov.ua/osvita/zagalno-serednya-osvita-2/navchalni-prohramy-5-9-klasy-naskrizni-zmistovi-liniji/trudove-navchannya-tehnicni-vydy-pratsi-naskrizni-zmistovi-liniji/> ]
29. Нечволод Л. Інформативно-ілюстративна функція робочого зошита / Л. Нечволод // Педагогіка та психологія: зб. наук. праць. – Харків: ХДПУ, 2000. – Вип. 12. – С. 88–91.
30. Ніколаєва Т.В. Тектоніка формоутворення костюма: Навчальний посібник. – К.: Арістей, 2005. – 224 с.
31. Пентиліук М. І. Компетентнісний підхід до формування мовної особистості в євроінтеграційному контексті / М. І. Пентиліук // Українська мова і література в школі. – 2010. – № 2. – С.2–5. 207 135.
- Пентиліук М. І. Особливості технології уроку / М. І. Пентиліук // Дивослово. – 1998. – №4. – С. 17–18.
32. Психологія і педагогіка життєтворчості: Навчально-методичний посібник (ред. рада: Даній В. (голова), (заст. голови) Г.М.Несен, Сохань Л.В., Єрмаков І.Т. (наук. ред). та ін. – К., 2006. – 792с.
33. Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання / О. І. Пометун О. Компетентнісний підхід – найважливіший орієнтир розвитку сучасної освіти / О.Пометун// Рідна школа. – 2005. – № 1. – С. 65
34. Рачинская Е.И., Сидоренко В.И. Моделирование и художественное оформление одежды. – Ростов н/Д.: Феникс, 2002. – 608 с.
35. Слюсаренко Н. В. Розвиток творчих здібностей учнів на уроках трудового навчання / Ніна Віталіївна Слюсаренко // Педагогічний альманах : зб. наукових праць / редкол.: В. В. Кузьменко (голова) [та ін.].

- Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2013. – Вип. 18. – С. 32–37.
36. Сидоренко В.К. Перспективи галузі «Технологія» в загальноосвітніх навчальних закладах України // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2003. – № 4. – С. 4-7.
37. Сидоренко В.К. Проектна методика як основа реалізації особистісно-орієнтованого навчання // Молодь і ринок. – 2004. – №1. – С. 19-24.
38. Симоненко Т. В. Технологічний підхід до формування лінгвокультурологічної компетенції учнів на уроках рідної мови / Т. В. Симоненко // Рідна школа. – 2011. – № 10. – С. 39–41.
39. Технології. 10-11 класи. Навчальна програма. Рівень стандарту, академічний рівень. Варіативні модулі / [А.І. Терещук, Н.І. Моринець, С.М. Дятленко та ін.] – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2010. – 140 с.
40. Трудове навчання в школі: проектно-технологічна діяльність. 5-12 класи / [За ред. О. М. Коберника, В. В. Бербец, Н. В. Дубова та ін. ] – Х. : Вид. група «Основа», 2010. – 256 с.
41. Трудове навчання 5-9 класи: Програма для загальноосвітніх навчальних закладів України + опис ключових змін. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2017.– 96 с.– (Серія «На допомогу вчителів»).
42. Тхоржевський Д.О. Методика трудового та професійного навчання. Частина II. Загальні засади методики трудового навчання. – К.: РННЦ „ДІНІТ”, 2001.-186с.
43. Тэтхем К. Дизайн в моде. Моделирование одежды. Принципы, практика, техника: подробное руководство для дизайнера одежды. – М.: РИПОЛ классик, 2006. – 144 с.
44. Хуторской А.В. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированной парадигмы образования / А. В. Хуторской // Народное образование. – 2003. – № 2. – С. 58–64.
45. Хоружа Л. Л. Компетентнісний підхід в освіті: ретроспективний погляд на розвиток ідеї / Л. Л. Хоружа // Педагогічна освіта : теорія і

практика : збірник наукових праць – К. : КМПУ імені Б.Д. Грінченка, 2007. – № 7. – (Серія «Психологія. Педагогіка»). – 202 с.

46. Шуляк В. Створення і втілення в життя власних проектів // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2004. – № 3. – С. 8-9.

47. <http://vcp.school.org.ua/trudove-navchannya-divchata-11-45-31-26-03-2020/>мачача

48. <https://osvitoria.media/metodychni-rekomendatsiyi-shhodo-vykladannya->

49. <http://dSPACE.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/6929/1/PAVKH.pdf>С. 50.

<https://www.vspu.edu.ua/science/art/a156.pdf> Т. М. Бербец 21-22

51. [https://npu.edu.ua/images/file/vidil\\_aspirant/dicer/D\\_26.053.19/Berbez.pdf](https://npu.edu.ua/images/file/vidil_aspirant/dicer/D_26.053.19/Berbez.pdf)

52. <https://osvitoria.media/metodychni-rekomendatsiyi-shhodo-vykladannya-trudovogo-navchannya-tehnologiyi-ta-kreslennya-u-2019-2020-navchalnomu-rotsi/>

53. Мохненко А.С. Аналіз ефективності функціонування підприємств продовольчої сфери / А.С. Мохненко, О.М. Федорчук, О.І. Протосвіцька // Обліково-аналітичне забезпечення й оподаткування розвитку суб'єктів агробізнесу та сільських територій: колективна монографія; за ред. Л.О. Мармуть. – Херсон: Айлант, 2019. – С. 223-235.

54. Мохненко А.С. Економічна сутність конкуренції і конкурентоспроможності / А.С. Мохненко // Таврійський науковий вісник. – Херсон, 2010. – № 68. – С. 165-171.

55. Мохненко А.С. Інвестиційно-інноваційне забезпечення конкурентоспроможного розвитку підприємств / А.С. Мохненко, О.М. Федорчук, О.І. Протосвіцька // Розвиток підприємства в умовах нестабільного зовнішнього середовища: управління, реалізація та перспективи: колективна монографія; за ред. Шарко М.В. – Херсон: ФОП Вишемирський В.С., 2019. – С. 227-243.

56. Мохненко А.С. Оцінка конкурентоспроможності підприємств агропромислового сектору економіки / А.С. Мохненко // Сучасний стан та



пріоритети розвитку системи обліку, оподаткування й аналізу виробничо-економічної діяльності суб'єктів господарювання агропромислового сектору економіки: монографія; за ред. Л.О. Мармуль. – Херсон: Айлант, 2018. – С. 158-167.

57. Мохненко А.С. Підвищення економічної ефективності підприємств в умовах євроінтеграційних процесів / А.С. Мохненко // Теорія, методологія і практика обліку, оподаткування й аналізу виробничо-економічної діяльності суб'єктів агробізнесу та сільських територій: нові реалії та перспективи в умовах інтеграційних процесів: колективна монографія; за ред. Л.О. Мармуль. – Херсон: Айлант, 2020. – С. 187-200.

58. Мохненко А.С. Стратегія розвитку регіонального газотранспортного підприємства / А.С. Мохненко, К.В. Мельникова, О.М. Федорчук // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія "Економічні науки". – Херсон, 2018. – № 32. – С. 91-94.

59. Мохненко А.С. Особливості корпоративної культури на ІТ-підприємствах в сучасних умовах ведення бізнесу / А.С. Мохненко, К.В. Мельникова // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія "Економічні науки". – Херсон, 2021. – № 42. – С. 50-61.

60. Мохненко А.С. Управління конкурентоспроможністю підприємства на основі застосування системного підходу / А.С. Мохненко, О.М. Федорчук, О.І. Протосвіцька / Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту – Черкаси, 2018. – № 2 (25). – С. 13-25.

61. Мохненко А.С. Формування системи забезпечення зовнішньоекономічної діяльності газотранспортного підприємства / А.С. Мохненко // Структурна модернізація економіки: прогностичні сценарії та перспективи розвитку регіону: монографія; за ред. проф. Шарко М.В. – Херсон: ПП "Вишемирський", 2018. – С. 276-284.

62. Mokhnenko A. Software economy as a vector of management of innovative infrastructure of the region / A. Mokhnenko, O. Fedorchuk, K. Melnikova // Вісник Хмельницького національного університету. Серія "Економічні науки". – Хмельницький, 2020. – № 1. – С. 10-15.

науки". – Хмельницький, 2019. – № 5. – С. 7-10.

63. Mokhnenko A. Concept of sustainable development of the food sector enterprises in the competitive environment / A. Mokhnenko, O. Fedorchuk, O. Protosivitska // Development of the innovative environmental and economic system in Ukraine: monograph; edited by Khudolei V., Ponomarenko T. – Prague: OKTAN PRINT s.r.o., 2019. – С. 123-141.

64. Mokhnenko A. Integration of the supply chain management and development of the marketing system / I.Perevozova, L.Horal, A.Mokhnenko, N.Hrechanyk, A.Ustenko, O.Malyuka, L.Mykhailyshyn // International Journal of Supply Chain Management. – 2020. – № 9. – Issue 3. – P. 496-507.

65. Mokhnenko A. Mathematical-Logistic Model of Integrated Production Structure of Food Production / A.Mokhnenko, V.Babenko, O.Naumov, I.Perevozova, O.Fedorchuk // CEUR Workshop Proceedings, 2020, Volume 2732, P. 446-454.

## Додаток А

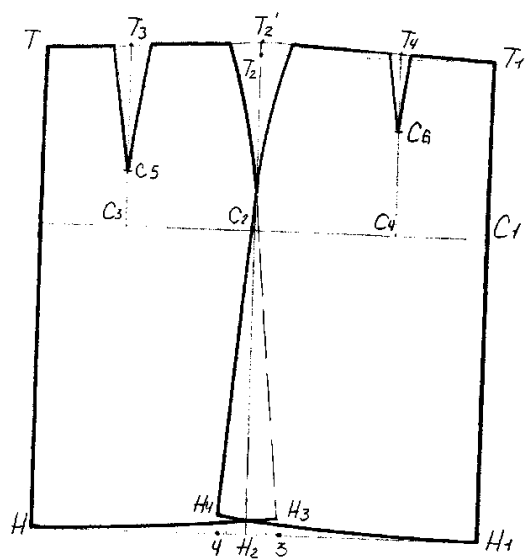


Рис. 1. – Інструкційна картка.  
Креслення прямої двох шовної спідниці

## Додаток Б

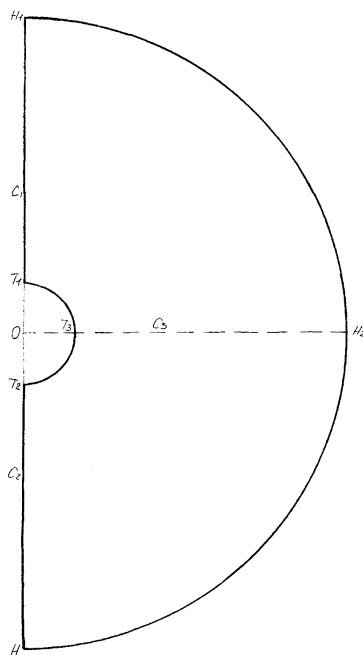


Рис. 2. – Інструкційна картка.  
Креслення спідниці «сонце-кльош»